

ERDÉLYI LAP

3 Lei

Taxa postală plătită în numera:
arabă nr. 11. Dir. Gen. PTT No. 1

T. „Otthon” Irók és Hírlapírók köre
HUNGARIA, VII., Erzsébet körút 9-11

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
IV. évfolyam, 263 (1131) sz. * Kedd, 1935 december 10

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Hoare és Laval elküldték utolsó békejavaslatukat Mussolininek

Keddre várják a Duce választát

Párizsból jelentik: Mint ismeretes, Hoare angol külügyminiszter szombaton Párizsba érkezett, ahol még aznap megkezdte tanácskozásait Laval francia miniszterelnökkel. A szombati tanácskozásról rövid hivatalos közleményt adtak ki. Eszerint:

A két államférfi megállapította, hogy a francia és angol kormány között teljes az összhang a szoros együttműködés folytatására nézve. A két miniszter továbbfolytatja az eszmecserét, hogy megállapítsa azt az alapot, amelyet a békes elintézés céljából ajánlhatnak.

Laval vasárnap délelőtt 10 órakor folytatta tanácskozásait Hoare angol külügyminiszterrel. A megbeszélések főként a keletafrikai viszály megoldási tervézet körül forogtak. A tanácskozást délnél rövid időre félbeszakították, amikor is Laval villásreggelit adott Hoare tisztelőjére. A reggelin Clark párizsi angol nagykövét, Wansittard angol és Léger francia külügyi államtitkár és Petterson, angol keletafrikai szakértő is részt vett.

A megbeszélést délután folytatták. Egyidőben Léger és Wansittard külön megbeszélést tartottak. A délutáni tanácskozáson elvi megállapodás jött létre Laval és Hoare között az afrikai viszály rendezésére irányuló terv tekintetében és megállapították azt a javaslatot, melyet az ügy rendezésére nézve Anglia és Franciaország együttesen tenni fognak. Ennek a javaslatnak a szövegét Léger és Wansittard dolgozzák ki az elvi megállapodás alapján.

A tanácskozások befejezése után Laval közös nyilatkozatot olvasott fel, mely így hangzott:

— A megbeszélések során ugyanattól a szellemről vezette és a francia—angol barátság személt tartásával kerestük az olasz—abesszin viszály barátságos elrendezésére alapul szolgáló formulákat. Jelenleg nem lehet arról szó, hogy az általunk megállapított formulát nyilvánosságra hozzuk. Az angol kormány ugyanis még nem ismeri tárgyalásaink eredményét. De ha meg is kaptuk az angol kor-

mány hozzájárulását akkor is fenntartással kell élnünk, mert a megállapodást még az érdekelt kormányoknak kell mérlegelniük s a Népszövetségnek kell elfogadnia. Ugyanattól a gondtól áthatva dolgoztunk, hogy a lehető leggyorsabban biztosíthassuk a békés és becsületes megoldást. Ugy Hoare, mint én meg vagyunk elégedve az elért eredménnyel.

Mégis összeül a megtorló bizottság(?)

Párizsból jelentik: Laval és Hoare megbeszéléseivel egyidőben kidolgozták a békítő javaslat szövegét.

Párizsi külképviseleti körökben hangoztatják, hogy ez Hoare és Laval utolsó békejavaslatát Olaszországhoz. Lehetséges, hogy a javaslatot már vasárnap este eljuttatták, de legkésőbb hétfő estig megküldik Rómába. Mussolini választat keddre várják.

Hír szerint esztörtökön mégis összeül a genfi bizottság, mely a keddi események után fog határozni, hogy elrendelik-e Olaszország ellen a kölaj-megtorlást.

Mussolini: „Ha a genfi uraknak lesz elég bátorságuk...”

Rómából jelentik: Mussolini vasárnap az Argentina-színházban kiosztotta a nemzeti gabonaversenys díjat. Ebből az alkalomból újból nagyobb beszédet mondott.

— Olaszország egész területét — mondotta többek között, — fölkétesen ki kell használni a technikai eszközök igénybevételével és a jövőbe vetett törhetetlen hittel. Aratási eredményeink kitünők voltak és kitünők is lesznek, ha mi is úgy akarjuk. Ez az egyetlen mód arra, hogy a „genfi emberbarátok” kiheztelési kísérleteit visszaverjük, ha ugyan a genfi uraknak lesz elég bátorságuk, hogy tervüket meg is valósítsák.

Másik római jelentés szerint az olasz kormány megtiltotta, hogy az utazó közönség Ventimiglián át gépkocsival utazzék Franciaországba.

Területcserét javasolnak az olasz-abesszin viszály megoldására

A négus kedvezőtlen válasza esetén felfüggesztik a megtorlásokat (?)

Párizsból jelentik: Az Oeuvre szerint az Olaszországnak teendő legújabb javaslatok a következőkben foglalhatók össze:

1. A javaslat azon alapul, hogy Olaszország és Abesszinia között területi csere történik. Az abesszinek megkapják Asszab kikötőt és egy területsávot, mely Asszabot Addisz-Ababával köti össze. Ha Olaszország nem hajlandó erre a megoldásra, Anglia átengedi Abessziniának Zeilát.

2. Tigre tartományt — Akszum kivételével — teljes egészében átengedik Olaszországnak.

3. Olaszország fennhatóságot kap Ogadenben és Danakilban.

4. Olaszország gyarmatosítási területet kap, mely lehetővé teszi másfélmillió gyarma-

tos elhelyezését. A területet északon a 8-ik szélességi fok, nyugaton a 36-ik hosszúsági fok, délen pedig Kenya és Szudán határolná.

5. A négust felkéri, hogy fogadja el a Népszövetség gyámkodását az amhara-területek felett. Ez abban jutna kifejezésre, hogy Olaszország bevonásával technikai szakértőket küldenek ki a terület igazgatására.

A Daily Mail úgy tudja, hogy kedvező olasz válasz esetén a 18-as bizottság a megtorlásoknak a béketárgyalások tartamára való felfüggesztéséről kezd tanácskozást.

A Daily Herald szerint

ha a négus nem fogadja el a javaslatot, Laval az összes megtorlások felfüggesztését fogja sürgetni.

Kulturpolitikánk

— Gyárfás Elemér előadása a Kemény Zsigmona Irodalmi Társaságban Targu-Muresen, 1935. év december 8-án —

Ez év tavaszán vita indult egyik hetilapunk szerkesztőjéhez intézett magánlevél kapcsán politikánk és irodalmunk ellentétéről. Azt kérdeztem e levélben, miként magyarázható meg, hogy a magyar toll munkásai közéleti harcaink küzdelmét közömbösséggel, sőt néha leplezetlen ellenszenvvel nézik, holott e küzdelem kudarca őket is menthetlenül eltemeti.

A feltett kérdésre főként írói oldalról érkeztek válaszok, melyek az irodalom öncélúságát, politikamentességét és az írói függetlenségét emelték ki.

E válaszokkal szemben igyekeztem Timisoaren augusztus 4-én mondott beszédemben világosabban felállítani a tételt.

Azt kérdeztem, hogy lehetnek-e más céljai egy létért küzdő nemzettörödek irodalmának, mint közéletének? Nem életérdeke-e az irodalomnak is e nemzettörök életcéljainak intuitív meglátása, közfelfogással tétel s „e célkitűzéseknek tetszetős és kívánatos formában a közvélemény elé állítása?”

Az újabb kérdésre már csak irodalmi hetilapunk, a Pásztorúz válaszolt. „Jaj az irodalomnak” című vezércikkében bizonyítgatva ugyan, hogy íróink eddig is teljesítették ezt a tőlük várt feladatot, végül azonban mégis oda-konkludált, hogy „jaj az irodalomnak, ha erre az útra téved, ha politikusok célkitűzéseinek tetszetős és kívánatos színben való feltüntetéseivel” foglalkozik, mert ez a megfizetett újságíró mestersége.

A probléma sokkal égetőbb s az egyértelműség megteremtése sokkal fontosabb érdekünk, hogysem e „non possumus” alapján a vita lezárható volna.

Nagyon jól ismerem az érveket és ellenérveket, melyeket az irodalom, a művészet és a tudomány öncélúsága s az írói függetlenség és művészi szabadság mellett és ellen világszerfe felhoznak. Tudom, hogy ez a vita ma is még folyik. Nem ebben akartam én döntést provokálni a mi kis társadalmunk keretei között.

Az én meggyőződésem az, hogy más a politika és más az irodalom feladata és egymáshoz való viszonya önálló nemzeteknél s ismét más egy kisebbségi sorsba szorult néptörödek-nél; következésképp sok minden, ami ott megengedhető, sőt egyenesen kívánatos, az nálunk végzetes baj lehet s ami ottan törhetlen megkövettségnek látszik, az nálunk erkölcsi kötelesség és életérdek.

Önálló nemzeteknél, melyek alkotmányos életet élnek, az úgynevezett politika — helyesebben pártpolitika — gyakorlati eszköz arra, hogy az állampolgárok kisebb-nagyobb csoportjai — melyek végeredményében mind a valamennyiük nemzeti eszméjét kifejező állam megerősítésére, fejlődésére és érvényesülésére törek-szenek — a maguk különleges céljait, elgondolásait és — last not least — hatalmi vágyait az állam életében uralkodóvá tegyék, e célból megküzdjenek ugyanazon nemzet más csoportjainak eszközökben és módszerekben eltérő törekvéseivel s így módon birtokba vegyék a köz-hatalmat.

Ez a szerepük önálló nemzetek életében a politikai pártoknak, melyeknek egészséges küzdelme előbbre viszi a nemzet közéletét s így

ez mindenkor a közfelfogásnak leginkább megfelelő irányt veheti föl.

A politikai pártok mindig egy részletkérést helyeznek előtérbe és sikerük vagy kudaruk egyben az őket alkotó állampolgár-csoport egyéni befolyásának, sőt hatalmi és vagyoni érdekeinek érvényesülését vagy háttérbeszorítását jelenti. Egészen természetes tehát, hogy mindazok az átfogó társadalmi szervezetek és akciók: egyház, tudomány, irodalom, művészet, közjótékonyosság, sőt még a közgazdasági szervezetek is, — melyek az összes állampolgárokra kiterjesztik működésüket és számításuk valamennyi támogatására, mindenkor gondosan óvkodnak attól, hogy e politikai pártküzdelemben bevonásztassanak, mert ezek menthetlenül szembeállítanak őket egyes társadalmi rétegekkel, melyeknek támogatásáról a politika kedvéért nem hajlandók lemondani.

Önálló nemzetek életében tehát tényleg jaj az irodalomnak, ha pártpolitikusok célkitűzéseinek népszerűsítését tekinti feladatának. A legelső politikai irányváltozásnál szemben találja magát a közhatalom.

Egészen más azonban a kisebbségi sorsba szorult nemzetföredékek erkölcsi, jogi és politikai helyzete. A Magyar Szövetség alakuló közgyűlésén, 1921 július 4-én ezt a következő újszövetségi mondással fejeztem ki: „Eddig Te magad övezted fel magad, Péter s mentél, ahova Te akartál. Most más övez fel Téged és odamész, ahova nem akarsz!”

A nemzeti kisebbség kezében nincs közhatalom s következésképpen ennek megszerzéséért nem kell magából csoportokat és irányzatokat kitermelnie. Megkímélheti tehát önmagát azoktól a szembeállításoktól, melyeket a közhatalom megszerzéséért folytatott küzdelem mindenütt kivált.

A közhatalom a gazdanép kezében van s ennek éppen uralmon lévő csoportja jelöli ki annak érvényesülési irányát. Ez övezi föl a kisebbségi Pétert, úgy, amint helyesnek tartja s viszi oda is, ahova ez nem akarna menni.

A kisebbségi Péter feje fölött s az közreműködése nélkül cserél gazdát a közhatalom, mely az ő sorsát is irányítja s amellyel szemben neki mindenkor az ő saját külön érdekeinek leginkább megfelelő álláspontra kell helyezkednie.

Neki tehát tisztában kell lennie a saját különleges helyzetével a gazdanép keretein belül. Tudnia kell azt, hogy mit remélhet és mit követelhetnek tőle. Célkitűzései ezért állandó jellegűek s minél állandóbb és teherbíróbb intézményeket kell kiépítenie, hogy ezeknek védelme alá helyezkedhessenek, ha a gazdanép őt saját céljaival ellenkező irányba akarja indítani.

A gazdanép közhatalmának kezelőit csak úgy nyerheti meg saját kisebbségi céljainak s csak úgy akadályozhatja meg, hogy ezektől el-

távolítsassék, ha minden erejét és értékét be tudja fogni a jószándéku törekvések szolgálatába, a rossz szándékuakkal szemben viszont minél erőteljesebb ellenállást tud kifejteni.

Ebben a helyzetben esnek mindazok az érvek, melyek önálló nemzetek életében amellől szólnak, hogy bizonyos szervezetek, akciók s életnyilvánulások a közéleti harcokból és főként a pártpolitikából kikapcsolóssanak.

Az elméleti okfejtés után nézzük a kérdés gyakorlati oldalát.

A katolikus Egyházmegyei Tanács november 14-iki közgyűlésén bemutattam legújabb adatgyűjteményemet, melyből kiteszölég 1921-ben volt még 223 katolikus elemi iskolánk 516 tanerővel és 27.012 tanulóval; ma már csak 171 iskolánk van 423 tanerővel és 16.761 tanulóval, amivel szemben állami elemi iskolát látogat 27.484 katolikus gyermek s ezek közül csak 4621 van az úgynevezett magyar tagozaton.

Előtte fekszik az erdélyi református Igazgatótanács legújabb jelentése, mely szerint református iskolába már csak 23.396 gyermek jár, ellenben 44.722 magyar református gyermek nevelése nincs a református egyház kezén.

A mi közéleti munkánknak — köznyelven politikánknak — egyik legfőbb célkitűzése, hogy minden magyar gyermek számára az anyanyelven való írás-olvasás megtanulását biztosítsuk.

Kérdem, érdeke-e az erdélyi magyar irodalomnak, hogy ezt a célkitűzésünket „kívánatos és tetszetős színben tüntesse föl a kövélmény előtt?”

Hiszen ha nem tudunk gátat emelni a magyar írás-olvasás illetően visszafejlődésének, kinek számára fog majd írni az erdélyi magyar irodalom?

Lehetnek — elismerem — sorainkban akkor is kiváló szellemek, kiknek munkáit esetleg nagyra fogják értékelni, sőt más nyelvekre is lefordítják s elterjesztik ezzel jelentős anyagi sikereket és erkölcsi elismeréseket is, de ezek legfeljebb Erdélyben lakó magyar írók lesznek, akik szabadon követhetik a l'art pour l'art elvét, szabadon választhatják és dolgozhatják fel témáikat, épp úgy, mintha nem a Hargita tövében, hanem Székesfehérváron, a nizzai tengerparton, vagy egy bécsi kávéházban írják munkáikat.

Erdélyi magyar irodalomnak csak azt tekinthetjük, amit az erdélyi magyarság számára írtak s amit erdélyi magyarok olvasnak.

Ezt az erdélyi magyarságot pedig ma csak az az egy érdekli, hogy létét e földön biztosítani tudja-e és ha igen, mit kell ezért tennie?

Erre irányuló célkitűzéseket intuitíve meglatni, köztudattá érlelni, kívánatos és tetszetős ruhába felöltöztetni s ezzel népiünknek az önmagában s a jövőben való bizalmát visszaadni és megerősíteni — meggyőződésem szerint ez

ma a feladata, de egyben életérdeke is az erdélyi magyar irodalomnak.

Ha betölti e feladatot, kiszámíthatlan erejű lendületet ad vele fennmaradásunkért folyó küzdelemünknek. Ha e feladatot nem vállalja félreáll, vagy éppen nehezíti azt, tudnia kell, hogy megosztott erővel kivédhetetlen a pusztulás és visszafejlődés, aminek éppen az irodalom lesz a legelső áldozata.

MEGJELENT

ALEXANDRA RACHMANOVA

legújabb megkapóan bájos könyve:

Gyermekkorom

Fordította Benedek Marcellné.

Dante kiadás.

Ara 84 lei és portó.

Kapható: könyvostályunkban.

Négy embert megölt a hóvihar Miskolc vidékén

Miskolcraól jelentik.

Borsod megyében a havazás sok helyen megbénította a közlekedést, falvakat zárt el a világtól. Miskolcon négyszáz telefont tett tönkre. Borsod megyében különben négy halálos áldozata van az itéletidőnek. Daróc községben a cigánysoron Lakatos Lajos házikójának tetőzete annyira átázott, hogy beszakadt és a mennyezetet is leszakította. A lehulló kötérmelék a házban tartózkodó Lakatos Róza négyesztendő és Lakatos József másfélesztendő gyermekekre hullottak, s a szerencsétlen gyermekek meghaltak. Lakatosék szomszédságában Pásztor Béla háza annyira átázott, hogy a falak bedőltek és Pásztor hetvenesztendő édesanyját a lehulló kövek halálra sebeztek. Pelső-kármán községből Krajnc Jánosné negyvenkésztendő asszony szombaton este egy közeli faluba indult. A sikos uton elesett, eltörtött a lába és reggelre megfagyva, holtan találták. Vasárnap délután az Avason a 218-ik számú ház, ahol Kovács János napszámos lakik négytagú családjával, összedőlött. Szerencsére a napszámos s családja az utolsó pillanatban kimenekültek a házikóból és így emberéletben nem esett kár.

Csillagfényes éjszakában

írta: W. Földes Anna.

Nagy parádé lehet odafenn a szeptemberi égboltozat csillaglaborában. Még a legkisebb csillag is fényesre mosott szemmel könyököl az ég peremén. A tejút királynői uszálya sápadtan oszlik szét a nagy ragyogásban. A göncölzseker mintha egyenesen gyémántkerekeken forogna! Szípkörkázik, ágaskodik s hányja a szikrát az égre csudálkozó ember káprázó szemébe. Márton gazdúrám nem is állja meg, hogy kőtekedő kedvének horogját bele ne akassza.

— Könnyű neked hékas odafenn az anygálok országútján! — legyint feléje ostora hegyével a telezsákos szekér tetejéről — próbálnád csak te es, itt ne ... tudom nem ágálnál.

Mert a gazdúrám szekere bizony nem hányja a szikrát s nem is igen ágaskodik. A keskeny dűlőúton csikorog, panaszosan nyögdecél a súlyos teher alatt. Lassan fordulnak a kerekek s a mély, tapadós őszi sárban csak lépésben haladhatnak. Amennyire a Virág és Jámbor igavonó ereje, cammogó tempója bírja és dikálja. Pedig ha nem is éppen szikrázó gyémántot, de kincset szállít Márton gazdúrám is. Aranyat érő kincs feszül a hímes takaróval leterített zsákokban. Az aloski határnak sárga aranyszínű, gyöngyszemű búzáját örletöbe vi-

szí a gőzmasinás olti nagymalomba. Csak így écekának idején. Nappal, az őszi betakarodás miatt, nincs erre idő. S ilyenkor hamarabb kerül sorra az ember, gyorsabban végezheti a dolgát. Ha virradatra otthon lesznek, még holnap friss sültésű kenyér kerül az asztalra. Vékonyhajú, szívacsbelű, illatos új búzakenyér. Ez a reménység átmenelgeti a szívet. Félkönyökére dülve nótába kezd. Öreg dal csorran az ajkáról, mert a szíve tele van békeséges örömmel. S a fücsök is ciripel a letarolt barázdában.

Nem is nótá az. Inkább hogy: imádság. Szívükből kikívánczó, munkában megpihenő, áldásért hálát mondó sóhaj és fohász. Csak ez az út olyan nehéz ne volna. Gödrök, fűcsák, kövek. Most is szinte felfordulnának.

— Hej! gyermek! Mit csinálsz? Ebben vagy-e? — rikkant Márton gazda hátrafele. Nehogy vaj egy zsákot elhullassunk. Azért vagy ott, hogy ügyelgess!

Imrus nem válaszol.

Gazdúrám hiába forgolódik, hallgatkozik. Nincs életjel, mozdulat a saroglya felől.

— Tyűh! az árgyélusát! — hanem egyeb. elejtettem a gyermeket — nyílal belé az ijedség —, bizonyosan elaludt s lecsúszott a szekér végéről a hitvány kölyke.

Friss mozdulattal lelépik a szekérről. Megkerülgeti, alaposan szemügyre veszi az állapotját, megtapogatja a zsákokat. Minden rendben van. És a gyermek is megvan. Nem vészelt el

s nem is alszik. Bocskorkás két lába fityegve cölönköl a rúd végéről. Elnyúlva, mozdulatlanul fekszik a zsákok közé beékelődve, mintha odaszurkozta volna. Borzas fekete fejtét könyöklőre véve: olvas. Nyitott könyv fekszik előtte. S az égi világításnál, a csillagok fényénél mohón szedi magába, habzsolja a betűket. Nem tud az semmit a világról. Búzáról, malomról, zsákokról, örletéről, Virágról — Jámborról. Senkiről. Mintha süket volna. Azt sem hallja, hogy Márton gazda az ostort szorosabbra fogva, ott topog a szekér végénél.

Mérgében meg a szó is megreked benne. — Mi tevés tuggyon lenni? — néz körül tanácstalan nagy zavarában. Sebtyben visszaül a szekérre. Háttal a gyermeknek. Hogy ne is lássa az adta cudar kölyköt! ne te! Könyv kell neki! Betű! Tudomány a hitványynak. Nem kóstál neki a szolgálat. Búvik meg mindenütt, ahol lehet ... itt egy kalandárium ... ott egy ujságdarab ... Falja az az frást, mint a sovány malac a tejes mált. Jól megjárták vele. De ezt is asszonybolond jó szíve okozta. Megsajnálta. Árva, senkije sincs s amellet jöndulatú, eleven a gyermek. Elevennek — eleven — azt elismeri a gazda is, de nem kell mindjárt ír lenni! ha ésszel áldotta is meg az Isten.

— Ember kell az eke mellé, a barázdába szántás-vetés mellé is. Az állatokat is ésszel kell irányozni.

Olyan ez a gyermek örökké, mint az alva

Főp...

Strassbu... házmegye... gyűlését a... nagygyűlés... eredményel... autonómiaj... hatalmas be... között a kat... gára is kitér... „A napisa... még fontos...

aján...

a N...

Néme...

Berlinb... képviselői... ról suttogn... a kérdés... a tavasz fo... ban egy 50... puhatolódz... uttal nem... deményezés...

Az elm... íni angol... gában állít... ideig Hille... zonyos mé... hogy Lond... sekről lehe...

Ewans... kérdéseket... milyen...

Hüller... a francia r... gosításával...

Német... Genfben...

Járó. Jámbo...

— Mié... lehet? Ha... elől. Kitér... a két szép... nyába. Vir...

— Ne... két bivaly... cammogtol... lomnál... túl a Harg...

— És ek... — Né... uram... holnap reg... bolygó...

— Me... ki a gazda... eppen a z... Imrus... beszél:

— Ny... hogy rag... a nap... csak úgy... napjában...

— Fo... az öreg sz... Imrus... gát. A sz... vágyal ú...

Főpásztori szó az ujságok sorsdöntő fontosságáról

Strassburgból jelentik: A strassburgi egyházmegye most tartotta 18-ik katolikus nagygyűlését a Vogézekben fekvő Epinalban. A nagygyűlés során Ruch püspök, aki annyi eredménnyel védi Elzász-Lotharingia egyházi autonómiáját a párizsi kormányokkal szemben, hatalmas beszédet mondott, amelyben többek között a katolikus napisajtó perdöntő fontosságára is kitért.

„A napisajtó — hangoztatta Ruch püspök — még fontosabb, mint az iskola, mert ez alakít-

ja ki a közvéleményt, mert ez a felnőttek iskolája. Nálunk Elzászban senki sem meri a katolikusokat bántani, mert van egy sereg katolikus napilapunk, amelyek a 40.000, 50.000, sőt 60.000 példányszámat is elérik. Viszont a belső Franciaország katolikusai ellen mindent lehet tenni, mert még ma sincs komolyan kiépített napisajtójuk. Ha egyszer megöregszem és már csak kevés erőm lesz, ezt a kevés erőt arra fogom felhasználni, hogy végigjárjam Franciaországot és fennszóval hirdessem ezt a nagy igazságot.”

Anglia 500 milliós kölcsönt ajánlott fel Hitlernek, hogy rábirja a Népszövetségbe való visszatérésre

Németország nem hajlandó Szovjetországgal együtt működni Genfben

Berlinből jelentik: Berlin politikai és külképviseleti köreiben páratlan jelentőségű dologról suttognak. Röviden arról van szó, hogy az a kérdés, melynek keretén belül Németország a tavasz folyamán Washingtonban és Londonban egy 500 millió dolláros kölcsön ügyében puhatolódzott, most ismét előtérbe került. Ezuttal nem is Németország, hanem Anglia kezdeményezésére.

Az elmúlt napokban Sir Eric Phipps, berlini angol követ Evans angol őrnagy társaságában állítólag négy ízben tárgyalt hosszabb ideig Hitlerrel, ami már magában véve is bizonyos mértékben arra enged következtetni, hogy London és Berlin között jelentős kérdésekről lehet szó.

Evans őrnagy egyelőre tájékozódó jellegű kérdéseket intézett Hitlerhez, arra nézve, milyen feltételek mellett lépne vissza a Népszövetségbe.

Hitler válasza erre a kérdésre azonos volt a francia nagykövetnek legutóbb adott felvilágosításával, mely szerint

Németország addig nem tér vissza Genfbe, amíg ott Szovjet-Oroszország-

nak közvetlenül, vagy közvetve bármilyen befolyása van. Nem tér addig vissza, míg nem törlik az alapokmányból a Németországot sértő megtorló rendszabályokat és tetteket, valamint a háborús felelősség ádiumát.

Ez a válasz nem elégitette ki Londont és ezért Phipps újból utasítást kapott, hogy Hitlernek a tavasszal elutasított hitelt ajánlja fel.

Eszerint Németország 500 milliós kölcsönt kap a Népszövetségtől azért, hogy a birodalmi kormány rászánja magát a Népszövetségbe való visszatérésre.

Megkezdődött a londoni tengerészeti értekezlet

Londonból jelentik: Hétfőn délelőtt kezdődött meg Londonban a nemzetközi flottaértekezlet, amelyen Baldwin angol miniszterelnök mondotta a megnyitóbeszédét. Az értekezlet többi üléseit zárt ajtók mögött tartják.

Láz? ASPIRIN

járó. Jámbor epéje felfortyan a gazdának.
— Miért fizesse, ha semmire megbizni nem lehet? Ha félrefarag az esze? Kitér a munka elől. Kitér belőle az indulat. Ostorvégre kapja a két szép vörösfoltos tehenet. Bimbó a vékonyába. Virág a füle közé kapja a dupla porciót.
— Ne te rusnya békái! Ugy másznak, mint két bivalyburjú! — pirongatja őket, — ha így cammogtok, még virradatra sem leszünk a malomnál... a vacsoracsillag is mindjárt leszen tül a Hargitáról.
— És ekkor megszólal Imrus a saroglyából: — Nem vacsoracsillag annak a neve gazd-uram... nem szentül! az le még... egészen holnap reggelig... Nem es csillag, hanem: bolygó... Merkur bolygó... Bolygó csillag.
— Megbolygatlak én tüstént, ne félj! — tör ki a gazdából a visszafolytott indulat — csak éppen a zsákokból találjon hiányozni.
Imrus messzejáró, álomlátó hangon tovább beszél:
— Ilyenkor csak nyugaton lehet látni... hogy ragyog! mintha gyémántból volna... a nap körül kering... s a nap s a hold is csak úgy... a föld kering velünk... eceer napjában megfordul az is magakörül...
— Forog az eszetek tokja! — mérgeskedik az öreg székely.
Imrus már a zsákok tetejére hegyezte magát. A szeme két nyugtalan égő parázs. Mohó vágygal újjong fel a csillagos égre.

— Az ott a Délkeresztje... ne! — irányoz felfelé butykos újjaival — e meg a Lant... Nagykutya... Oroszlán... ezek mind álló-csillagok... milyen jó, hogy ezeket már ismerem... megtanulgattam a könyvekből.
— Sokat tudsz — véli a gazda.
— Bár tudnék!
— Minek... neked?... miért?...
— Csak. Hogy tuggyuk!...
— A Szent Családból... kalandáriumbokból... ugy-e? — firtat tovább a gazda.
— Hát nem éppen mindent abból, másból is — kérkedik Imrus nekibátorodva — legtöb- bet a Pistuka könyveiből, amiket Erzsók nem adott ide olvasgatni... hogy tanulgassak belő- lik... legtöbbet ezekből.
Márton gazdát szíven üti a gyermek be- széde. A Pistuka könyveiből?... odaadta volna az asszony a szolgának, a béresüknek?... ami- ket évek óta elzárva őriznek a kasztni fiókjá- ban, mióta Pistukának, életük egyetlen re- ménységének kezéből a gyilkos járvány kira- gadt?... az ő tudta s beleegyezése nélkül?... áldott jó szíve van az asszonynak, de mégis csak szólhatott volna bár egy szót. Végire kell járjon mindennek, mert nincs rendjében a dolog. Ki tudja mit kell még megérjen immán őszülni kezdő fejével?...
— Hát az időből kitélt a tanulmányokra — mondja tempósan, pipaszó mellől — rea ért- té! a dolgoztól... miért ne? a dolgot el lehet

Könnyű munkától hizni kezdett

Két év alatt 32 kilót hizott

Kruschen 15 centivel tette karcsubbá

Ime egy férfi, aki meggyőződött róla, hogy még a könnyű munka is hátrányos lehet: aránylag rövid idő alatt erősen felhízott. Olvassa le velét:

„Az utóbbi időben, miután éveken keresz- tül nehéz munkát végeztem, könnyű munkát kaptam és elkezdtem hizni. Előzőleg 72 kilót nyomtam, de két évi könnyű munka után 104 kilós lettem. Most, miután 12 hónapon ke- resztül minden reggel meleg vízben egy kanál Kruschen sót szedtem, 89 kilót nyomok és ép- pen olyan könnyen tudok hajolni, mint azelőtt. Meg kell jegyeznem, hogy semmiféle diétát nem tartok, ugyanazt eszem, mint azelőtt. Csí- póm 15 centivel lett karcsúbb.” — E. F.

Kruschen helyes adagolásban azt a hat ásványi sót tartalmazza, amelyek megtalálha- tók a híres európai ásványvizekben, amelyek segítségével folyamodtak generációk óta a kö- vér emberek, hogy lefogyjanak.

„A mindennapi kis adag” Kruschen segíti szerveit, hogy normálisan működjenek. A dis- pozíció gyökeres megváltoztatását okozzák, az erők felfrissülését, az apátia helyett, amelyben szenved. Eleterő, életkedv és nagy adag ener- gia mint ifjúkora feljében — ez a Kruschen sók csodálatos hatása, amelyek amellettt lassan, de bizonyosan annyira fogyasztják, hogy test- súlya újra normális lesz.

A Kruschen sót több mint 120 országban árulják és most Romániában is minden gyógy- szertárban és drogériában nagyüvegenként 95, kisüvegenként 60 leiert kapható.

Tokió és Nanking között megegyezés jött létre az észak- kínai függetlenség kérdésében

Pekingből jelentik: Itt megerősítik azt a hirt, hogy a tokiói és nankingi kormányok között megállapodás jött létre az északkínai független- ség kérdésében. A megoldás az, hogy Csahar és Hopei tartományokban független politikai tanács létesül és ennek a tanácsnak elnöke, mindkét tartományban Szung-Csen-Juan tábornok lesz.

hagyni ugy-e szógám? ... csak epen, hogy a könyvből olvassgathasson a béreske? ... hogy szedje begyibe a könyvekbe oltott sok-sok huncfutságot... ugy-e fiam?
A nyájas hangra egészen kitarul Imruska, mint a nap melegét áhító bogáncskóró.
— Hát én már osztán, igen is! — kuncog, kacag fojtott szóradattal — aratóban, kaszáló- ban... erdőn, mindenütt megbúttam egy ki- csit, ahol lehetett, mert a könyvet, azt minde- nűvé vittem magammal... oda volt bedugva a lajbmim alá... Hányszor kapott Erzsók ném méceses mellett virrasztva!... vagy mély álom- ban az istálló küszöbén a könyvre borulva... Meg se szidott. Sokszor fel sem ébresztett... elvégezte helyettem sürgősön a reggeli dolgot az istálló körül.
— Ez az én asszonyom! — dohog magá- ban a gazda. — Űsmerem. Kitelik tőle.
Mióta egyetlen fiacskáját elvesztette, min- den árva gyermeket felszedne az útról. Minden síró, fázó, szenvedő gyermeket keblére ölelne. Pistukáért. Hogy örvendezve nézzen le a fényes menyországból. Hogy helye legyen neki az an- gyalok seregében.
— Hát csak tanulgass fiam — mondja a vállán keresztül... hogy úri ember váljék be- löled... pap vagy kántor... ha mód van az iskolára... mert a tudományt nem adják in- gyen, pénz kell oda... sok pénz fiam.
Tudom én az! gazdúrám — laidul fel a

Uj templomot áldott meg Fiedler püspök az oradeai Katalin-telepen

A negyedik új templom Isten dicsőségére a külvárosi telken

Az utolsó néhány rövid év alatt a negyedik templomban kondultak meg ünnepélyes zúgással a harangok és a város negyedik külterületi részének hívői gyűltek össze örvendező, áhítatos lélekkel, hogy meghallgassák az új templomban mondott első ünnepi szentmisét. Az első kápolna a Szent Antal telepen épült, a második a Szent József telepen, másfél év előtt készült el a Josia ...-telep kéttornyú gyönyörű Kis Szent Teréz temploma, most pedig december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén a Katalin-telepen áldotta meg a püspök az ó-román stílusú, szép új templomot, amelyet a Szeplőtelen Fogantatás tiszteletére ajánlottak fel.

Az új templom udvarát már a kora reggeli órákban ellepte a hívők tömege, akik egyesületi zászlók alatt várták a főpásztor érkezését. Kedves csoportot képeztek a várakozók tömegében a Szent Vince intézet világos-kék szalagos kongreganistái. A templomot gyönyörű zöld-fűzérés és virágdíszbe öltöztette az Irgalmas Nővérek ügyes keze, akik az egész telep gondozását is vezetését végzik. Időközben megérkezett Brösztel Lajos apátkanonok, kerületi plébános, aki égőgyertyás kísérettel vezette a templomkert bájáratához a püspököt váró csoportot, majd dr. Lesztván Endre preláthus-plébános, mint ujonnan kinevezett esperes és Békely Ferenc, a Szent Vince zárda lelkes vezetője meg és csatlakoztak a várakozókhoz. Végül Molnár D. Kálmán preláthus-kanonok és püspöki helynök és Zitzmann Ferenc püspöki titkár kíséretében megérkezett Fiedler István megyéspüspök. A főpásztor a templom előtt a lelkes tömeg nevében a négyéves Ács Magduska fehér virágcsokorral és vessel üdvözölte. Meghatóan szép jelenet volt. Ezután Fiedler István megyéspüspök megáldotta kívülről is, befülről is a templomot, majd megkezdődött az ünnepi mise. A tágas, nagyméretű templom ez alkalommal kicsinek bizonyult a meghatott, ünneplő tömeg befogadására. A kóruson a katalintelepi Katolikus Legényegylet tagjai énekeltek igen szépen, Bauer Péter vezetésével. A szentmise alatt a főpásztor lélekemelő beszédet intézett a hívékek, ismertetve a Szeplőtelen Fogantatás ünnepének történetét és jelentőségét. Kitért a minden ember lelkét egyformán nyomasztó gazdasági helyzetre is, amelynek oka nem a pénzhány és munkahány, — hanem a szeretethány. Meleg szavakkal köszönte meg az áldott emlékü Zeliná kanonoknak, — aki éppen egy évvel ezelőtt, december 8-án tért

meg Urához, — hogy megadta az anyagi lehetőségét annak, hogy ez a gyönyörű templom felépüljön. A püspök végül négy pontban foglalta össze a templom és hívek célját és misszióját: 1. Az Isten dicsőítése. 2. Az emberek szentlé nevelése. 3. Apostolkodás és 4. Engesztelés az egész világon elkövetett bűnökért.

A püspök jubileuma.

A szentmisét Te Deummal fejezték be, amit ezen a napon az összes templomokban annak örömeire mondtak, hogy ez a december 8-ika ötödik évfordulója Fiedler István főpásztorunk püspökké szentelésének. A szentmise befejezése után a hívek még sokáig ott maradtak a fényben úszó templomban, amelynek izléses és szép berendezése marasztalóan hat az áhítatos lélekre. A főpásztor távozásakor Sós Iu hároméves kislány bucsuztatta gyermek kedvességével és ragaszkodásával, az egész telep háliját tolmácsolva. Ezután a püspök hívei szeretétől övezve ült kocsijába.

Előadás a kulturházban.

Délután négy órakor a katalintelepi új kulturházban díszünnepélyt rendeztek, amelyen újra megjelent Fiedler István megyéspüspök, dr. Scheffler János és dr. Nemesek József teológiai tanárok kíséretében. A „Csodás érem” című színjátékot adták elő: Mező Sándorné, Akuratni Andrásné, Szabó Böske, Genda Ius, Rácz Juci, Pallag Magda, Bagdy Böske, Nagy Ica, Boros Gyuláné, Hurt Irén, Ginde Gizi, Szepesy Olga, Akuratni Mimike, Ács Magduska, Bende Iluska, Primusz Babika és sok-sok igazi angyalka. Valamennyien igen kedvesen és ügyesen játszottak. Felvonások között Pallag Gyula és Szabó Kálmán legényegyleti tagok alkalmi költeményeket szavaltak szép sikerrel.

A gyönyörű templomot Krausz építésmérnök tervéi szerint Pap és Margós építésszek építették. A villanyvilágítást itt is, mint az olasgi plébánia új épületében s a mellette épült emeletes iskolában Dautlich Pál, a kiváló villanyszerelő szerelte fel. A bádogos munkát Varga bádogosmester, az ügyes munkát Vojnár Kálmán üvegesmester készítette.

Felhívás a katonai előképzésre kötelees ifjakhoz

Az összes 1939-es évfolyambeli katonai előképzésre kötelees ifjak, akik Oradea város területén laknak és 1917. évben születtek és akik folyó év szeptember 1. és 4., továbbá 14. és 16. napok között orvosi vizsgálaton voltak a tüzoltó lakatnyában és akiket az orvosi határozat elhalasztott (amánat) betegség miatt, vagy mert képtelen a szolgálatra: jelentkezzenek 1935. december hó 13-án, pénteken 9 órakor a tüzoltó lakatnyában (Str. General Moşoiu), újabb orvosi felülvizsgálatra.

Hasonlóképpen jelentkezzenek azok az ifjak, akik 1915. és 1916. évben születtek és az elmúlt évben orvosi halasztást nyertek.

Felhívjuk a figyelmüket a legszigorubb módon, a felülvizsgálaton csak azok az ifjak jelentkezzenek, akik az elmúlt évben az orvosi vizsgálaton betegnek minősítettek, azok, akik egészségesekeknek találtattak, ne jelentkezzenek.

Subinspectorul P. T. M. Oradea:
Lt. Col. Drimba Josif.

A Karácsonyi Vásáron résztvevők szives figyelmébe

December 12-én kezdjük meg a „Karácsonyi Vásárra” szánt tárgyak átvételét a Magyar Párt otthonában, vagyis a volt olosighi római katolikus plébánia épületében (Str. I. G. Duca 9). Délelőtt 10-től 12-ig és délután 4-től 6-ig állunk a közönség rendelkezésére a kiállítandó tárgyak átvétele céljából. Rendezőség.

Temetés. Balog Mihály nyugalmazott városi vármellenőr 90 éves korában meghalt. Temetése december 9-én délután fél 3 órakor ment végbe a görögkeleti katedrálisból. („Caritas”).

Legoicsóbb, legszebb temetéseket végzi „Concordia” Erdélyi, Oradea

Fényesen sikerült a BTC bálja. Szombaton este a Kereskedelmi Csarnok gyönyörűen és izlősen felszított termében tartotta a Bihari Turista Club a szezon első és legszebb bálját, amelyen megjelent Oradea közönségének színe-java. A termet egy gyönyörű fenyves erdővé varázstták. Külön érdekessége volt a bálnak, hogy felépítették és kivilágították a stane de valei turistaházat és itt helyezték el a zenekart. A nagyszámú közönség egy felejthetetlen bál éjszaka emlékével távozott a szezon legelső és legszebb báljáról.

BORT

a legjobb Wurst utódánál kap Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 7/b
1 liter rizling 20, 16 lei | Furmint 26, 32 lei
Valódi ménesi vörös 36 lei.

gyermek, hogy az iskolázás, a könyv, nem az ilyen szegény árvához talál... azt csak a gazdagok tehetik... De mitévők legyek, ha úgy szeretem az olvasást?... az írást... a betűt... a könyvet... hát tehetek én róla?...

— Es belezokog a csillagvilágos éjszakába. Messzireható, mélyről jövő, keserves zokogással. Márton gazda előre néz a Hargita irányába. Holdsugárszöke, ezüstpalást ragyog az óriás vállain. Gyémántos boglár csillog büszke bérc-homlokán. Nagy kerek állócsillag. Mintha Isten szeme volna. Repdeső sugara egyenesen a gazda szemébe nyilazott. Mintha számonkerné a székely koponyában rendeződő gondolatokat. Hanem egyéb, a hátánál sirdogáló gyermek könnyéből új határok rakodik csendes életük útjába. Pedig nagyában eligazodott már az élet sorja: — Fiatalkori hányavetésegek... sűrűlódások... csapások, betegségek, az öregek tisztességes eltemetése — az életnek ezerféle baja-gondja, hála az Urnak, rendivel minden elrendeződött. Csak a Pistukáért való bánat sajog még elrejtve a szív mélyében. Mind ritkábban esik már szó róla. Némán hallgatva hordozzák, mint nyitott sebet. Mint az Ur adta nehéz keresztet. Iskolászerető, könyvetfaló, eleven esztű gyermek volt az övök is, mint ez a senki gyermeke. Ez a szegény, árva kis rongyoska.

Az a nagy kerek csillag, mintha sugaras lobbót vetett volna. Reszkető fénye, nyugtalan tüze mind csak a Márton gazda szemét irá-

nyozza. Meleg mosoly ragyogja be az arcát.

— Értem uram... értem... Megértettem! Rendbe van — röppenti gondolatsugarát a csillag menny boltozatára — a Pistuka résziből telik... a vagyoni állásunk engedi... megbírjuk az oskoláztatást... meg hála Istennek... S ezzel el van végezve!

Leveszi térdéről a meleg gyapjupokrócot s ráteríti az álmában is még szepegő gyermekre. Betakargatja vele rongyos kis szolgáját...

— Az adta püspöknek valóját... nehogy megtaláljon fájni — mosolyog a bajusza alatt.

Ősz felé jár az idő. Hűvösek az éjszakák. Harmat csillog az őszi vetés zöld barázdáin. Alszik a mező a csillagos takaró alatt. Életadó, gazdagontermő vajudás után szinte hallani lehet fáradt szívének csendes pihézését. Sötét fenyvesek illatfélegzése járja a határt. Színt, életet, erőt ad fűnek-virágnak, rögnek — minden élőnek. Csillagást lop a szemekbe. Derül az emberek szívébe. És újra nótába kezd. Öreg dal eszerran az ajkáról. Miért ne? A gyermek aluszik. S ez a világ olyan gyönyörű! A galambugos kapu tárva-nyitva.

... Alig pitymalatban ahogy befordul a székér az udvarra. Erzsóék asszony sürgőldő-forgolódo készséggel segítene is. Tenne-venne a zsákok körül, de a gazda leinti.

Csak rendjével Erzsóki!... Békít kell

hagyni a gyermeknek, nem kell háborgatni, hadd aludjék...

Erzsóék asszony elámult szemmel néz az emberére.

— Hogy mondja? — kérdi, vagy inkább csak elsőhajtja a kérdést.

— Fordulj csak be a házba s vedd meg neki az ágyat odabenn! — sürgeti a gazda.

Erzsóék szemében sejtés tüze lobban fel.

— Benn — mondja — ...kend a házban? — lelkendezik.

— Mondám!

Az asszony szívére szorítja a kezét.

— De hiszen akkor — kacag könnyes remegéssel — ...a Pistuka ágyát kell... azt gondolja kend?... a Pistukáét?...

Félrefordulva bólint a gazda:

— A Pistukáét... aztát hát!...

Aztán megkéményíti a hangját:

— Mostanában buzát aztán nem örletünk... piacra kell vigyük... pénzre lesz szükség...

— Immuskának... oskolára? — lehelli az asszony s mintha imádkoznék, úgy tartja a kezét.

— Arra bizony! — csattan fel a gazda hangja. — Oskolára!...

Szembefordulnak. Összemosolyognak. A felkelő nap fénye aranyos csóvát dob a házra, az udvarra. Mintha áldást osztana a békesség szívű, jóakartú embereknek.

Uj készül

Budapestről sajtófőnök, képzőberényben. Beszélésének fokozott alá fogja három közvetlen, sem embereszebb köz- és gazdasági életében a legmagasabb tályos sajtóügyi ható büncseleki írói hivatás etiborítását és az szociális helyze mindezeket a r bad bírálat, a mentes politika sők — fejezte b

Véresfor

Párizsból döntője jelentő sárnap délelőtti volt. Az egy büntetést rend vörös-fekete sz őrség valóságos menekült ifjus A város tészen színelte. A büntetőkre. A kairói rend baten megseb sébe. Különb egyetemi hal készülnék, h erős rendőri akadályozza a A mozgal méreteket áll tartják. A ren ügyminisztéri fel a büntetők

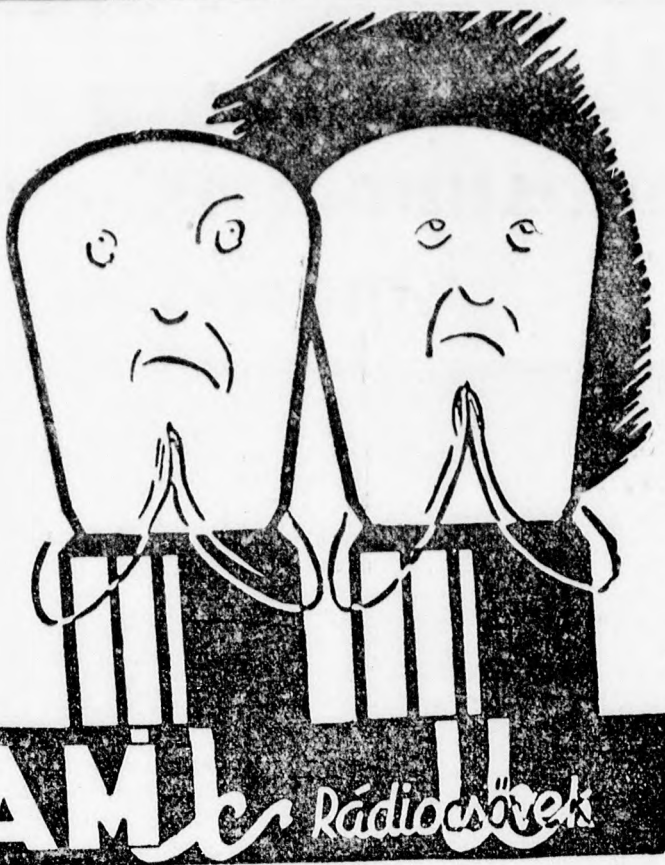
Az egyipton

Kairóból j kig tartott a z kiáltványt bo ti a lakoságo eszközzel elny diákok ennek ták a küzd

Nyugalomért esedezünk...

Elegét dolgoztunk már, kiadtuk utolsó erőnket.

Mégis dolgozni vagyunk kénytelenek, ahelyett hogy új, életerős „TUNGSRAM” csöveket tennének helyünkre, amelyektől a készülék életerőre kap

JOBB VÉTELT BIZTOSITANAK A

TUNGSRAM Rádiócsövek

Új sajtótörvény készül Magyarországon

Budapestről jelentik: Vasárnap Antal István dr. sajtófőnök, képviselői beszámolóját tartotta Jászberényben. Beszédében többek között elmondta, hogy a magyar kormány a nemzeti lélek egészségének fokozottabb védelmére a közel jövőben tető alá fogja hozni a sajtójog reformját és ennél három közvetlen cél megvalósítását: 1. a sem isteni, sem emberi törvényeket nem ismerő, a legszébb köz- és magánérdekeket sarbarántó és a gazdasági életet kiszípolozó zugsajtó kiirtását; 2. a legmagasabb állami és nemzeti érdekek hatályos sajtójogi védelmét a sajtó útján elkövethető bűncselekményekkel szemben; 3. az újságírói hivatás etikai jelentőségének erősebb kidomborítását és az újságírórend presztízsének és szociális helyzetének fokozottabb védelmét. És mindezeket a reformokat olyképpen, hogy a szabad bírálat, a független kritika és a befolyásmentes politikai véleménynyilvánítás ne érintsék — fejezte be.

Véresforradalmi vasárnap Egyiptomban

Párizsból jelentik: A Paris Soir kairói tudósítója jelenti, hogy az egyiptomi főváros vasárnap délelőtt nagyszabású tüntetés színhelye volt. Az egyetemi ifjúság az utcákon zajos tüntetést rendezett. Több épületre kitűzték a vörös-fekete színű forradalmi lobogót. A rendőrség valóságos ostromot intézett az iskolákba menekült ifjúság ellen.

A város több negyedében a közlekedés teljesen szünetelt. A rendőrség több helyen rálőtt a tüntetőkre, akik közül sokan megsebesültek. A kairói rendőrség alparancsnoka, aki szombaton megsebesült, vasárnap behalt sérüléseibe. Különböző épületekben mintegy 5000 egyetemi hallgató gyűlt össze és most arra készülnek, hogy kimennek az utcára, ahol erős rendőri készültség várja őket, hogy megakadályozza a tüntetést.

A mozgalom a városban egyre nagyobb méreteket ölt. A katonaságot készültségben tartják. A rendőrség felhatalmazást kért a belügyminisztertől, hogy teljes szigorral léphessen fel a tüntetők ellen.

Az egyiptomi diákokat nem tudták még letörni.

Kairóból jelentik: Vasárnap, a késő esti órákig tartott a zavargás Kairóban. Este a kormány kiáltványt bocosított ki és abban nyugalomra intte a lakosságot. Egyben bejelenti, hogy minden eszközzel elnyomja a renzavarást. Az egyiptomi diákok ennek ellenére elhatározták, hogy folytatják a küzdelmet.

Dessiét elhagyta a lakosság s a vasárnapi bombázás emberben nem tett kárt

Bosszantó levél az üvegpalackban

Tigréből jelentik: Badoglio tábornagy befejezte a csapatok szemléjét. Vasárnap négy, felderítő repülőgép ismét megjelent Desszié felett, s megállapították, hogy az abesszinek szétesztek, a sátorláborok eltűntek s a város teljesen kihalt. A Desszié északi részén lévő kisebb táborokat bomázták az olasz repülőgépek.

Addisz-Abéből jelentik: Vasárnap ismét bombázták Dessziét az olaszok. A bombák emberéletben nem okoztak kárt. Az egyik repülő-

gép bombákon kívül palackban levelet dobott le. A levél — abesszin jelentés szerint — a következőket tartalmazta:

— Háromszínű zászlónkat, a fasizmus jelképét hozzuk magunkkal. — a római civilizáció üdvözlét. Üdvözljük a négust. Reméljük, hogy ezt az üdvözlét túléli.

Az abesszinek körében a levél felháborodást keltett s el akarják juttatni a Népszöveghez.

Rövidesen megnyílik karácsonyi kiállításunk

DEUTSCH K. I.

üveg- és porcellán nagykereskedé
Oradea, Str. Nicolae Iorga 4. szám

Az abesszinek hamis jelentéseket küldtek a desszei bombázásról

Adigratból jelentik: A desszei, december 6-i támadásról — olasz jelentés szerint — Addisz-Abéből hamis közlést adtak. A város ugyanis nem volt védtelen, mert több, mint 10 ezer harcos látta el a védelmét léghárító ütegekkel, melyek az olasz konzulátus és más fontosabb pontokon voltak elhelyezve. A léghárító ütegek golyói az olasz repülőgépek nagyrészt el is találták. A repülőgépekről fényképfelvételeket is készítettek, amelyekből kitűnik, hogy

az olasz bombák csak a löszraktárt, a telefonközpontot, az olasz konzulátust és a katonai táborokat találták el.

Az abesszinek számos helyet vöröskeresztel jelöltek meg, ahol nem betegek, hanem katonák tartózkodtak. Ugyanezt állapítja meg a német távirati iroda haditudósítója is. Megállapítják továbbá, hogy a Havas haditudósítóját nem olasz bomba, hanem egy abesszin harcos golyója sebesítette meg.

Gépfegyvertűzben végzik a felderítést az olasz repülőgépek.

Mogadischiból jelentik: A déli harctéren az abesszinek újabb csapatmozdulatokat végeztek. Az olasz felderítő gépek erről csak nagy nehézségek árán tudtak értesülést szerezni. A repülőgépek ugyanis itt kénytelenek alacsonyan szállani, s az abesszinek gépfegyverből tüzeltek rájuk. A tüzeléssel elárulták

állásaikat s az olaszok szétszórták azokat. Valamennyi olasz gépet eltaláltak az abesszin golyók, de azért baj nélkül sikerült visszatérniök kiindulási helyükre.

Kemény legény a négus.

Dessziéből jelentik: Vasárnap 21 olasz repülőgép 750 robbanó és gyújtóbombát dobott Dessziére. A bombázás után a négus fogadta a haditudósítókat, akik előtt azt mondogatta, hogy elpusztíthatják az olaszok egész Dessziét, sőt Addisz-Abebát is, de őt mégsem kényszeríthetik arra, hogy katonai taktikáját megváltoztassa. Ilyen légitámadásokkal nem fogják legyőzni az abesszineket.

Az abesszin jelentések megállapítják még, hogy első eset, hogy egy utalkodót repülő-támadással akarnak elpusztítani.

Letartóztatták az aradi csekk-csalás tettesét, Arad. Saját tud. Megirtuk már azt a nagyméretű csekkcsalást, amelynek tettese Fischer György, az aradi Mauthner cég volt főtisztviselője. Fischer Györgyöt ma átkísérték az ügyészségre, ahol újra beismerte a csalást és kijelentette, hogy áruban és pénzben négyszázezer lei még megvan az elsikkasztott hatszázhatvanezer leiből, a többit is vissza fogja téríteni. Ennek ellenére mégis átadták a vizsgálóbírónak, aki felolvasta előtte csalás és magánokirathamisítás miatt a letartóztatási végzet.

Négyszáz gyár szállítja a mesterséges éghajlatot Amerikában

Az Egyesült Államokban a Pennsylvania Railroad kényelmes kocsiiban ismerkedtem meg először a „kondicionált” levegővel, ahogyan azt az amerikaiak nevezik. Nyár derekán voltunk, odakint rekkenő forróság uralkodott, de a kocsik belsejében hűvös, sőt hideg volt az éghajlat és a külső szárazsággal szemben feltűnően nedves a levegő. Megvallom őszintén, túlzásnak tartottam a levegőnek ennyire való lehűtését, az ember szinte szédült, amikor kiszállt a vonatból. Nagy amerikai városok éttermeiben ugyanez a légkör fogadott. Azzal vizsgáltam magamat, hogy az „air conditioning” csak néhány éves újság és nem lehet még kifogástalan.

A csikágói világkiállítás ablak nélküli felhőkarcolóiban, amelyek a jövő kor emberének lakóházát konferálták be a bémész publikumnak már tökéletesebb módon volt megoldva a mesterséges klíma kérdése. Hatalmas készülékek gondoskodtak arról, hogy a külső levegő hőmérséklete megfelelő fokra leszálljon, a relatív nedvesség legkellemesebb fokát elérje és egyben megtisztuljon koromtól, piszoktól, bacillusoktól. Úgyesen elhelyezett ventilátorok szállították a levegőt az egyes helyiségekbe, nem lökészerűen, erős légáramlással, hanem enyhe zefír módjára.

A világkiállítás már nyilvánvalóvá vált előttem, hogy az „air conditioning”, vagyis az emberi lakóhelyek mesterséges levegője, nagyszabású forradalom a természet ellen, újabb hatalmas lökés, amely az embert a technika, a mesterkélt beláthatatlan méretű pályáján egy ismeretlen cél felé előrerepíti.

„Kifacsart” levegő

Az újságokban megjelent hirdetések meggyőzték arról, hogy a kiállítás reklámja már egy meglevő ipar diadalát jelenti. Az amerikai sajtóban naponta jelennek meg hirdetések, amelyek lakásokat kínálnak „air conditioned” házakban, vagy jutányos árban ajánlják lakások és házak mesterséges levegővel való ellátását. Térjünk be egy ilyen házba és vizsgáljuk meg, hogyan lehet ott elővárásolni azt a klímát, amelyre az embernek éppen kedve van. Az első, ami meglep: az ilyen házak ablakait sohasem nyitják ki, sőt nagy gonddal biztosítják azok tökéletes elzárását. Az ablakrámkák zárait puha rézlemezek töltik ki. A szobákban a levegő állandó, lassú mozgásban van: egy nyíláson beömlik a mesterségesen elkészített friss levegő és kinyomja az elhasznált levegő egy részét.

A ház pincéjében vannak a készülékek elhelyezve, amelyek a levegő hűtését, vagy melegítését, nedvességi fokának beállítását és tisztítását végzik. Ha kint a levegő forró és páras, akkor azt jéghideg vízszugáron fűjják a gépek keresztül: az amerikaiak kifejezése szerint a levegőt „kifacsarják”. A forró levegő ugyanis a jeves vízben lehűl, térfogatából veszít, egyben nedvességéből is. Az így kifacsart levegőt most felmelegítik a kívánt hőmérsékletre, a pára egyenletesen eloszlik benne: szárazabb, kellemes hőmérsékletű levegőt kapunk. Megfelelő eljárással a levegő hőfokát és nedvességét pontosan lehet szabályozni.

Az így elkészített levegő szűrőkészülékekbe kerül és ott megszabadul a tisztátalanságoktól. Ez fontos szempont, mert az amerikai nagyvárosok levegőjében rengeteg a piszok. Így Csikágóban egy hónap alatt 143 vagon korom és más tisztátalanság esik a város területének egy négyzetmérföldjére. Abban az esetben, ha a külső levegő száraz, akkor vizgőzt kell adni hozzá. Sokkal nagyobb vízmennyiségre van szükség ilyenkor, mint az ember gondolná. Gőzfűtéses lakásokban apró tálcákat szokták a radiátor fölé helyezni, hogy a levegő túlságosan ki ne száradjon. Az amerikaiak ilyenkor

tehat télen, amikor a külső levegő relatív nedvessége tizenöt százalékig is leszáll, óránként másfél liter vizet számítanak ezer köblábra, hogy negyven százalékos relatív nedvességet elérjenek.

Egyéni klíma — 2500 dollár

De nemcsak egész házak, hanem egyes lakások külön is berendezhetők mesterséges levegőellátásra. Az egyedüli probléma az, hogy a szobák méretei többnyire különbözőek, így az egységes klíma biztosítása technikai nehézségekbe ütközik. Ezért találunk a modern amerikai házakban egyforma méretű szobákat. Az amerikai gyárak már 2500 dollárért szállítanak megfelelő berendezést egyes lakások számára és az ilyen készülékek 12 közepes helyiség ellátására alkalmasak. A berendezés élettartamát tizenöt évre számítják, míg az üzemi költségek évente mintegy 1500 dollárba kerülnek. Ez az utóbbi kiadás természetesen sokkal alacsonyabb, ha a helységek száma tizenkettőnél kevesebb.

A mi viszonyaink szerint drága mulatság tehát a mesterséges klíma, de az amerikaiak győzik pénzzel. Az Egyesült Államokban 5000 vasúti kocsi van már berendezve mesterséges levegőellátásra és hogy milyen méreteket ölt a lakóházakban az „air conditioning”, arra legjellemzőbb, hogy jelenleg mintegy 400 gyár foglalkozik a szükséges készülékek előállításával. Vannak primitívebb, olcsóbb készülékek is, amelyeket magában a szobában lehet elhelyezni és a helyszínen végzik el a mesterséges levegő gyártását. Mi, akik hozzáadódunk az időjárás viszonyosságaihoz, önkéntelenül mosolygunk a kerekéken járó, zománczott klímagyárakcskákon, amelyeket az amerikai kispolgár szobájában elhelyez.

Pedig teljesen nálunk sem ismeretlen a levegő megrendszabályozása. A textil-, dohánygyárak egyes helyiségeiben a levegőnek sohasem szabad száraznak lennie, a csokoládébon-

bont készítő üzemekben vagy a litográfiákban is szükség van arra, hogy a levegő nedvessége és hőmérséklete szélsőséges ne legyen. Ezek természetesen csak példák és az ilyen gyári üzemek berendezéseitől hosszú út vezet az emberi lakások mesterséges klímájához.

Az amerikaiak meg vannak győződve arról, hogy az „air conditioning” éppen olyan közszükségleté válik, mint a villanyvilágítás, az automobil, vagy a repülőgép. A technikai haladás moloohjának víziójában valószínűvé válik a jövő embere, aki lábát, kezét alig használja, mindent elvégeznek helyette a gépek, száz mérföldes sebességgel futnak vele a földön, ezerral a levegőben, intésére igazgatja a mindent elvégző gépeket az elektromos fotocella, a szél és a nap megszeliidülve jutnak be lakásának mesterséges légkörébe.

Az ablak nélküli, mesterséges légkörrel rendelkező ház, ahol a munkahelytől a szórakozó- és lakóhelyiségekig mindent egy helyben megtalál a „mesterséges ember”, veszedelmes hasonlít a természetek, a fehér hangyák csodálatos, cementből készült házaikhoz. A természetek az amerikaiak előtt már kifürkészhetetlen évezredekkel előbb kitalálták az „air conditioning”-ot, a mesterséges klímát, a levegő hőfoka, nedvessége, a világosság mind pontosan van szabályozva a természetekben. Ezek az állatok — legalábbis legtöbb fajuk — a szabad természetben élni már nem is tudnak, csak az általuk teremtetett mesterséges világban.

Szinte fatális: hogy a haladó ember, amikor valamit meghódít magának, cserébe elveszt más. A mi „jó”, bacillusos levegőnk kitermeli szervezetünkben a betegségek leküzdésére szükséges anyagokat, az időjárásból való kényeszködés edzett tesz bennünket. Mi nem félünk attól sem, hogy szembenézzünk a ragyogó nappal, amelyről az amerikaiak azt állítják: képtelenség, hogy örök időnkig ki legyünk téve ennek a földünk 165 millió kilométer távolságban levő égitest változó kénye-kevének! Eddig úgy látszik, hiábavaló minden okoskodás, az amerikai tempó forgatagával sodródunk tovább. A „tökéletességet” keressük, tehát igyekszünk függetleníteni magunkat a természet esélyeitől, amelyek a tökéletlenség mindennapi mintaképe. És ha odajutnánk, ahová a természetek, akkor a természet azzal bosszúlna meg magát, hogy kizárná magából — a mesterséges cementvilágok kényelmes oduiba az új embertípust, amire ma a „homo americanus” elnevezés kellene.

KOVRIK JÁNOS.

Kereskedelmi és iparkamara az ipartörvény-tervezet ellen

Timisoara. Saját tud. A kereskedelmi és iparkamara időközi bizottsága Oprea János elnöke alatt foglalkozott a munkaügyi minisztérium által elkészített új ipartörvény-tervezettel és állást foglalt annak súlyos intézkedései ellen. A tervezetről Manuila Camil dr főtitkár referált. A kamarai vezetőség megállapította, hogy a tervezet olyanira meglepő újításokat hoz, hogy a kamara kénytelen a többi érdekelt testülettel karöltve a tervezet megváltoztatását sürgetni. Ha a tervezetet megszavaznák, ez a professzionális szervezetek és foglalkozások teljes átforgalmazását és átcsoportosítását jelentené. Avval, hogy a kisiparosokat teljesen a munkakamarának veti alá és a kisipar fogalmát érthetetlenül kitágítja. Timisoarán például legalább husz gyárüzem a kisiparhoz kerül s a munkakamarába vállalkozót

és munkást — akiknek pedig ellentétes érdekeik merülhetnek fel — együvé, egy szervezetbe tömöríti. A kereskedők reakciója vonatkozó intézkedések a kereskedőknek teljes elszakítását jelentené természetesen szervezetüktől, a kereskedelmi kamarától. A kamara ezért elhatározta, hogy a részletekre is kiterő beadványt intéz a kereskedelmi és iparügyi minisztériumhoz, kéri a sérelmes intézkedések megmásítását és hogy a változtatásokat az illetékes minisztérium a kereskedelmi kamarák bevonásával eszközölje. A kamara állást foglalt az iparosoknak a munkakamara hatáskörébe való beosztása ellen és kívánatosnak tartja, hogy inkább a kereskedelmi és iparkamarában létesítsenek külön tagozatot a kisiparosok részére. A gyűlésen egyébként más kérdés is felmerült, amely szintén hátrányos a kamarára nézve. A kereskedelmi és iparügyi minisztérium a kamara részéről beszédhető „cota aditională”-t egy százalékról félszázalékra szállította le. Ez a kamarának lényeges veszteséget jelent, különösen ma, — úgyhogy azzal szemben, hogy valamikor nyolc vagy tízmillióra rugtak a tagsági hozzájárulások, a kamara most mindössze egymillióhoz jutna. A kamarai vezetőség ezért elhatározta, hogy intervenciát az eddigi hozzájárulás fentartása mellett. Kimondotta a vezetőség még, hogy az áruforgalom után vagononként körülbelül husz lejt fog bezedni a kamara, hogy elaggott és üdülést szoruló kereskedők számára idővel megfelelő otthont emelhesen.

Pintér Jenő és György Lajos

A magyar irodalom története

I. kötet.

Kapható: könyvosztályunknál

Ára 30 lei.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés teljesítési helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 4.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, fél évre 450, negyedévre 210, egy hónapra 70 lej.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes száma ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PEREDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piata Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem öntjük meg és nem adunk vissza. Csak a választékos magánlevelekre válaszolunk.

Megelőzni könnyebb, mint gyógyítani. Ne mulasszon el tehát egy olyan hajápolószert használni, amely a haj láptalaját, a fejbőrt gyógyítja, táplálja és erősíti. Ilyen hajápoló-szer a Tarpan hajsepp.

A Vatikán mozgalmat indít a nemzetközi megbékülés érdekében. Rómából jelentik: A Vatikánvárosból származó jelentés szerint a Vatikán közelebbről erőteljes akciót indít a nemzetközi megbékülés érdekében. Az akció teljesen politikamentes lesz és csupán az általános emberi és erkölcsi szempontokra fog bivatkozni.

Zürichi zárlat. Párizs 20.36 fél, London 15.21, Newyork 308 fél, Brüsszel 51.92 fél, Madrid 42.20, Amszterdam 209.10, Berlin 124.10, Bécs — schilling 57, Prága 12.78, Varsó 58.20, Belgrad 702.

Kongregációk ünnepéje az oradeai Orsolya-zárdában. Vasárnap délután öt órakor megleghangulato szép ünnepség zajlott le az Orsolya-zárda gyönyörűen újjáalakított dísztermében. A műsort Tátraay Pálma prefekta ünnepi beszéde nyitotta meg. Tartalmas, szép beszédét nagy lelkesedéssel hallgatta a közönség. A tanítónőképző növendékei ezután régi Szent Erzsébet énekeket adtak elő. Fegyelmezett, szép karénekekük megérett dr. Bánáss László pápai kamarás, zárdavezető művészi vezetése. Dobra Erzsébet Szepessy László: „Szent Erzsébet” című versét szavalta el mély átérzéssel és szép sikerrel. Kéry Olga hegedűszóloja megérdemli a legmelegebb elismerést kristálytisztán és művészi elmélyedéssel játszott. Zongorán kísérte Popity Babu, a léle már jól ismert precizitással és finom alkalmazkodással. A műsor következő száma Horváth Árpádné, a Bihormegyei Katolikus Nőegylet illusztris elnöknője Szent Erzsébetről tartott gyönyörű előadást. A közönség már színpadra lépésekor melegen ünnepelte Horváthné és ezután fordult az ünnepség művészi előadását pedig lelkesen megtapsolta. Mael Ferenc: „A hélipoklos” című verse fejezte be a rövid, de igen tartalmas műsort — amelyet Eisele Sarolta szavalt el üdén, kedvesen, nagy sikerrel.

Két tehervonat összeütközött és felgyúlt az állomás épülete is. Bucuresti. Saját tud. A Fundulea állomáson a 9875 számú petróleum-tartályos vonat összeütközött a 9332 számú tehervonattal. A tartályvonat mozdonya és tíz kocsija kisiklott tüzet fogott és teljesen tönkrement, a tehervonatok pedig a mozdonya és hat kocsija vált használhatatlanná, azok kivül lángbaborult az állomás jelzőépülete is. A szerencsétlenséget a petróleumvonat mozdonyvezetője okozta, aki szabadjelzés nélkül futott be az állomásra.

Az ügyész kérte a sikkasztással vádolt közbirtokossági elnök felmentését. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Gál Dénes joseni földbirtokos, volt közbirtokossági elnököt azzal vádolták meg elcseszésével, hogy negyven leiben megállapított fajtalék helyett negyvenegy szedett és így ezer lejjel károsította meg a birtokos közösséget. Az ügy a bíróság elé került, amelynek tárgyalásán kiderült, hogy Gál Dénest az igazgatósága hatalmazta fel az egy lejek szedésére, mert ennek megfelelő összeggel tartozott elnökének, aki a sajátjából előlegezett tízezer lejt a vagyonközösség helyett és céljaira. Amikor Corduban törvényszéki bír. kipendelt ügyész az ügyet bevisszálva a maga kért a meghurcolt közbirtokossági elnök felmentését. Véleménye szerint a bíróság nem lehet irigykedők és alaptalanul vádaskodók eszköze. Az ítélet jogerős.

Letartóztatott kasszafurók. Brasov. Saját tud. A brasovi rendőrség hétfőre virradó éjszaka letartóztatta Balázs Vilmos 31 éves asztalos és Márk András 20 éves lakatossegédét, akik a múlt hét folyamán megfúrták Kertész Henrik cég pénztárát és onnan 80 ezer lejt elvittek. A letartóztatottaknál megtalálták az ellopott pénz egy részét, de egyelőre még tagadnak.

AZ 1935. ÉV UTOLSÓ HÓNAPJA!

DECEMBRIS						
Levi	2	9	16	23	30	
Martfi	3	10	17	24	31	
Mercuri	4	11	18	25		
Joi	5	12	19	26		
Vineri	6	13	20	27		
Sambata	7	14	21	28		
Duminica	8	15	22	29		

1935

Háztartási mérlege gondot okoz Önnek!

Ime egy jelentéktelen kiadás, amelynek eredményeképpen azonban milliókat könnyvelhet el a bevételek oldalán! Kétszáz leivel megújíthatja sorsjegyét a Sorsjáték II. osztályára, amelynek húzása december 15. én lesz.

E nap reggelén a Fundatia Carolban sorsjegye a 11.098 nyert sorsjegy között lehet, amelyek közül

5 EGY-EGY MILLIÓT FOG NYERNI!

A szerencze nagy kérdőjel. De ha szobében van az Állami Sorsjáték sorsjegye a szerencze bizonyossá válik. Nem tudhatja, hogy a legközelebbi húzáson Ön, vagy a szomszédja fog-e nyerni. De a mi a tervben áll, az szent! A nyerményeket ki fogják sorsolni, 51.60%-a a sorsjegyeknek nyerni fog!

Az év utolsó hónapjában nyerjen milliókat a Sorsjátékon!

De ne feledje el megújítani sorsjegyét, vagy új sorsjegyet venni!

- 14 sorsjegy megújítást 200.- Lej
- 14 sorsjegy váltására 400.- Lej
- 1 sorsjegy megújítást 800.- Lej
- 1 sorsjegy váltására 1.600.- Lej

AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK

Halálozás. Mercurea-Ciuc 78 éves korában elhalt özv. Péter Istvánné született Elekes Mária, Péter István volt utolsó magyar megyei várnagy özvegye. Mintaképe volt a székely nagyszonyoknak. Kiterjedt rokonság gyászolja. Hosszas szenvedés után ugyancsak Mercurea-Ciucban jobblétre szenderült Balogh Géza bórkereskedő 56 éves korában. A becsületes, családjának élő kereskedő a gyilkos kört orosz hadifogságban szerezte. Temetésére kivonult az egész város közönsége és a kereskedők és iparosok lezuhzott redőnyökkel gyászolták kartársukat.

* **Gyomor- és bélbántalmak,** hasüregbeli vérpangás, izgékonyosság, migrén, kimerültség, szédülés, szívzörögés, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, a munkaképesség csökkenése sok esetben rövidesen megszűnnek, ha a beteg néhány napon át reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik. Az orvosok ajánlják.

Két mészárossegéd nyilkossága. Tg-Mures. Saját tud. Szombaton este a bandi kaszinóban Moldovan Ioan 26 éves és öccse, Moldovan Alexandru 22 éves mészárosok üzleti ügyből kifolyólag összeszólalkoztak Barthos Károly mészárossegéddel. A két testvért magaviseletük miatt kiutasították a kaszinótól és megtiltották a vendéglősnek, hogy italt szolgáltasson nekik. Erre a két Moldovan testvér átment a községi kocsmába, ahol egy liter bort ittak s aztán visszatértek a kaszinóba, ahol az éppen távozni akaró Barthos Károlyt az idősebb Moldovan Ioan késével hasbaszúrta. A szúrás halálos volt. Barthos basán a kés 14 centiméter hosszú vágást ejtett s beleit is összevágta. A két Moldovan testvér azonban még nyolc-nyolc szurt bele az utolsókat vonagló Barthosba, aki kórházszállítás közben meghalt. A késelő mészárosokat letartóztatták.

Megrendítő dráma egy pályáőr lakásán. Az Oradea melletti Episcopia-Bihar község mellett a 341. számú őrháznál szombaton délután Chindea Ioan pályáőr agyonverte kalapáccsal társának Gálos Dumitrinek feleségét. A férj Clujon volt szabadságon édesanyjánál, csak szombaton éjjel érkezett haza, amikor felesége már halott volt. Hogy a drámának mi az indító oka, senki sem tudja. Chindea szombaton dísznöt ölt és közben sok bort ivott. Ittasan ment a 341-es őrházba, kezében a hosszonyelű sinvizsgáló kalapáccsal. Gálosné leánya éppen a faluban volt, 11 éves kis fia az udvaron játszadozott, az asszony a konyhában foglalatzkodott, amikor a részeg férfi belépett s bezárta maga után az ajtót. A kis fiu az udvaron rettegve várta, hogy mi fog történni. Nemsokára az asszony kimenekült az udvarra, de a férfi nyomon követte s a kalapáccsal egyetlen ütősele agyonverte. A gyerek a csendőrközhöz szaladt, de addig a gyilkos hazaszaladt és a padlón felakasztotta magát. Mire rátaláltak, halott volt. A gyilkosság okát senki sem tudja. A két pályáőr család, állítólag régóta haragban van s különösen az asszonyok tüzeltek egymás ellen a férfiakat. Az ügyészség elrendelte a két holttest felboncolását.

Felakasztotta magát a község pénztárosa rovincsolás előtt. Brasov. Saját tud. A megyeházán történt sikkasztással kapcsolatban bizalmas feljelentés alapján vasárnap az ügyészség s a megye részéről váratlanul küldöttség jelent meg Herman község jegyzőségén, ahol a pénztáros távollétében a pénztárt lepecsételték. Röviddel a küldöttség távozása után megjelent a községhezán Drein János pénztáros, aki látva a lepecsételt pénztárt, hazament és felakasztotta magát. A 31 éves, családos pénztáros meghalt. Hogy ártatlan volt-e, vagy bűnös, azt a hétfő délutánra kitűzött rovincsolás fogja kideríteni. A község jegyzőjét Viadău Filipet felfüggesztették állásából.

Mezey János és Társa

Str. Alexandri 2. Városházával szemben.

Egyike a város legrégebbi és legmegbízhatóbb üzleteinek.

Ajánl télire: Mindennemű fűszerárut, zamatos kávékat, teák, rum, likőr, bor, pezsgő, főzelék- és halkonzervek. **Karácsonyfadíszek és cukorkák.** — **Frissen őrölt mák, dió és mogyoró.** **Naponta friss nyulak.**

A Kemény Zsigmond Társaság felolvasó ülése. Targu-Muresről jelentik: A Kemény Zsigmond Társaság vasárnap tartotta az idei első felolvasó ülést, a ref. kollégium dísztermében. Kemény János báró elnöklése alatt. Gyárfás Elemér szenátor szabadelőadást tartott „Kulturpolitikánk” címmel, (melyet László r. tag novellákat olvasott fel. László Árpád pedig székfoglalója alkalmával bemutatta pályadíjnyertes művét és több más sikerült szerzeményét. A természet zsufolóság megtöltő közönség lelkesen ünnepelte az egyes szereplőket.

Skarlát megbetegedések Ciuc megyében. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A megyei főorvosi hivatalhoz érkezett jelentések szerint a megye több községében, főleg a giurgiui részen, több skarlátos megbetegedés történt. A főorvosi hivatal megtette a szükséges védekező intézkedéseket.

Állítólag megalázták a Lindbergh-gyereket igazi gyilkosát s Hauptman meg szabadul a villanyszéktől. Newyorkból jelentik: A múlt hét közepén megemlékeztek az amerikai lapok arról, hogy Hauptman Bruno, a Lindbergh-bébi állítólagos gyilkosa valószínűleg megmenekült a villanyszéktől. Vasárnap a lapok már bizonyos tényekre alapítják ezt a hírt. Tretontól ugyanis az a szenzációsan hangzó jelentés érkezett, hogy az ottani rendőrségnek sikerült letartóztatni a Lindbergh-bébi valódi gyilkosát. A lapok közelebbi részleteket nem közölnek a feltűnést keltő letartóztatásból, s csak annyit említenek meg, hogy a newjerseyi ügyészség, amelynek hatáskörébe tartozik a trentoni kerület, a letartóztatás ügyében átiratot intézett a legfelsőbb törvényszékhez. A legfelsőbb törvényszéknek ugyanis most kell határozatot hoznia a Hauptman Bruno védője által beterjesztett újrafelvételi kérvény ügyében.

Két leánytestvér öngyilkos lett nyomoruk miatt. Budapestről jelentik: Az István királyszálló egyik szobájában vasárnap kettős öngyilkosság történt. Két budapesti urileány, Frommer Erzsébet 28 éves zenetanárnő és Frommer Rózi 24 éves magántisztviselőnő, megmérgezték magukat s a szálloda személyzete eszméletlen állapotban találta őket. A két nővért súlyos állapotban szállították kórházba. Hátrahagyott bucsulevelükből kitérnék, hogy nyomoruk miatt dobták el magukat az életet.

Nagy vonatszerencsétlenség Moszkva és Nápoly közelében. Moszkvából jelentik: Moszkva és Gorkij között, a Moszkvától 20 kilométernyire fekvő Abiralovszka mellett súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Az egyik szerelvény több kocsija, eddig ismeretlen okból, — kiskilott és felborult. Az áldozatok száma ismeretlen, mert a hatóságok megtagadják minden felvilágosítást. — Nápolyból jelentik: A nápoly—római vonalon, Frata Maggiore állomáson két vonat összeütközött. Négy utas meghalt, ötven többé-kevésbé súlyosan megsebesült.

Mit kívánnak az aradi szőlősgazdák? Saját tud. Vasárnap kongresszust tartottak Arad-Podgoria szőlősgazdái és Ispravnic Sever dr. elnöklése alatt a következő határozatot hozták: 1. Tilták meg az új szőlők ültetését. 2. Mérsékeljék a szőlősgazdák adóját, mégpedig olyképpen, hogy ne az eladott bormennyiség, hanem a beültetett szőlőterület után fizessék az adót. 3. Biztosítsák a bor és cuika eladásnak szabadságát. 4. A nezőségeken ültetett szőlőkre vessenek ki külön illetéket. 5. Szerezzék vissza Arad-Podgoria elvezett külföldi piacait. 6. A baracai és a cialai mintagazdaságokat helyezték a miniszterelnök iskolája igazgatása alá. Ennek a határozatnak az a szépségéből, hogy nagyon hazabeszél.

Távíratilag kérték a braşovi milliós sikkasztó letartóztatását. Braşov. Saját tud. Az itteni vármegyevezető hatóságoktól nyert értesüléseink szerint, közel egymillió leire rug a sikkasztó Negrea Miklós jelenleg a dobrudzaei Siliştra városban tartózkodik beteg és ügyvédje által értesítette a braşovi ügyészséget, hogy hajlandó a hatóságok rendelkezésére állani. Az ügyészség ma távirati utasítást adott a siliştra rendőrségnek Negrea letartóztatására. A sikkasztó Negrea társa Wiesel Mór mint már jelentetük, az ügyészségi fogház vizsgálati foglya.

Sziven lötte támadóját egy rendőrőrmester. Budapestről jelentik: Ficere Albert, polgári ruhás rendőrőrmester villamoson igyekezett hazáig Kispestre, amikor a kispesti Rákóczi-ut és Üllői-ut sorkán egy sötét mellekutából segélykiáltásokat hallott. Leugrott a villamosról s látta, hogy három férfi ütlegel egy földön fekvőt, akit már vér borított. A rendőr rászólt a verekedőkre:

— Rendőr vagyok! Hagyják abba a verekedést és kövessenek a kapitányságra!

— Ha rendőr vagy, dözlölj meg — volt a válasz és a következő pillanatban Sima Ferenc 21 esztendő napos mosolajával úgy sújtotta fejbe a rendőrt, hogy elborította a vér, de Szücs Ferenc 41 éves napszámos a karjaiba fogta fel. Pillanattal később Szücs előrántotta kését és ezzel akarta megvédelmezni Ficerét Sima további támadásától. Közben el is találta Simát, akinek bal felső karját szúrta meg, ez viszont ölmösbotjával akkorát sújtott a rendőrt védelmező Szücsre, hogy hangtalanul rogyott össze. Ekkor Király Pál 50 éves cipész is belevatkozott a verekedésbe, Sima azonban valóságos dühöngeni kezdett és valamennyiüket összevissza verte. A rendőr közben magához tért s revolverével riasztással kétszer a levegőbe lött. Sima azonban újra a rendőrrre vetette magát, mire Ficere hogy életét megmentesse, rálőtt Simára, a golyó pontosan a szívébe fúródott és a dühöngő ember holtan bukkant a földre. Kiderült, hogy a három férfi azért ütlegelte Xantos Vilmos kispesti lakost, fővárosi tisztviselőt, mert véle hivatalos ügyből kifolyólag többiben szóváltásuk volt.

Karácsonyi könyvvásár

Gyermekkönyvek:

- Kriszton Endre: Patkó Pista,** illusztrációkkal, 59 oldal egészvázsonkötés, (képes fedőlappal) . . . 120 lej
- B. Czeke Vilma: Jézuska hegedűje,** félvázsonkötés, illusztrációkkal 64 oldal, (képes fedőlappal) . . . 65 „
- Blaskó Mária: Szivecske,** illusztrációkkal, félvázson kötés, 103 oldal, (képes fedőlappal) egészvázsonkötés . . . 120 „
- Lintnérné és Jászayné: (Magyar) Fészek Fiókái,** egészvázsonkötés, illusztrációkkal, 302 oldal, (képes fedőlappal) . . . 216 „
- Csűrös Emília: Ripsz és Ropsz,** két kócos kiskutya története, kemény kötés, illusztrációkkal, 104 oldal (képes fedőlappal) . . . 100 „
- Zsoldos László: Arnyékherceg,** kemény kötés, illusztrációkkal, 79 oldal, (képes fedőlappal) . . . 95 „
- Törökne Kovács Hermin: Margit-virágok,** félvázson kötés, illusztrációkkal, 80 oldal egészvázsonkötés (képes fedőlappal) . . . 110 „
- Tobisch Irén: Tündöklő Jánoska és más mesék,** egész vázsonkötés, illusztrációkkal, (képes fedőlappal) . . . 100 „
- Pohárnok Jenő: Meseqöngyök,** félvázsonkötés, 81 oldal, színes képillusztrációkkal, (képes fedőlappal) . . . 160 „
- Perédi Ádám: Tavaszisasszony, a róka meg a nyul és más mesék,** kemény kötés, illusztrációkkal, (képes fedőlappal) . . . 40 „
- Orbán: Az ezermester száz mesterműve,** keménykötés, illusztrációkkal, (képes fedőlappal) . . . 125 „
- Vidéki megrendelésnél plus 15 lej portó.

Kapható könyvostályunknál.

Az amerikai nép élelmiszer-adományokat küld Itáliának. Londonból jelentik: Newarkban (New-Jersey állam) bizottság alakult, amely élelmiszereket gyűjt az Egyesült Államokban Olaszország számára a népszövevényes megtorlások határozatának ellensúlyozására. A bizottság felhívásában hangsúlyozta, hogy nem akar a háborúba avatkozni, de Amerika népe nem nézheti tétlenül, hogy néket és gyermekeket éhínséggel fenyegetsenek. A mozgalom nem ellenkezik Amerika semlegességével, mert a küldendő élelmiszereket az olasz vöröskereszt fogja szétosztani. A szervezők remélik, hogy az első küldemény, amelynek tartalma liszt, kávé, cukor és tejkonzervek lesznek, néhány napon belül Olaszországba indulhat.

* **Ha fáj a feje és szédül,** ha teltséget, bélizgalmat, gyomorégést, vértódulást, szorongást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „**Ferenc József**” keserűvizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epékiválasztást fokozza, az anyagcserét megélénkíti és a vérkeringést felrészíti. Gyomor- és bélhajok szakorvosai igazolják, hogy a **Ferenc József** víz remek természetalkotta hashajtó mely méltán megérdemli a legmelegebb ajánlást. Az orvosok ajánlják.

Háromszáz év után újra egyházközséget alakítottak az unitáriusok Oradeán. A bihari unitárius egyházközség után vasárnap délelőtt Oradeán is megalakult az unitáriusok egyházközsége. Körülbelül háromszáz esztendeje, hogy az unitárius vallás megszűnt Bihar megyében. Az unitáriusok vagy elköltöztek, vagy visszatértek a katolikus és református vallásba. Az unitáriusoknak még romjai se maradtak, csak az erdélyi megyékből költöztek be szórva unitáriusok úgy hogy az 1910-es statisztika csak 150-et jegyez, míg most kb. 130 lelket számlálnak. Ezek vasárnap délelőtt mint összehívójukban mondták — folytatták a 300 év előtt félbehagyott imát Albert Mihály jónévi asztalosmester Moldovautca 34. szám alatti házában istentisztelet céljára ez alkalomra átalakított műhelyében. A szép tiszta teremben fogják ezután is az istentiszteleteket megtartani. Hatvan helybeli lakó unitárius gyűlt össze az istentiszteletre és Biharioról is többen jöttek el. Zsolnár éneklés után Komjatszégi Géza bihari unitárius lelkes imádkozott és mondott beszédet, ismertette röviden az itteni egyházközség történetét. Majd felolvasta dr. Boros György püspök és Ürmösi Károly clujii esperes üdvözlő levelét. Az istentisztelet után Perédi György egyházi tanácsos elnöklése mellett az egyházközség alakító közgyűlést tartották meg. Egyhangú választással a tisztikar a következőképpen alakult meg: Gondnok: Perédi György, pénztáros: Barla Dezső gyógyszerész, jegyző: Vincze Lajos volt unitárius lelkész, egyháziak: Albert Mihály és Balázs Gergely. A keblit tanács tagjai: Kiss Ernő, Simonffy Tamás, Német Márton, Benze József, Garami István, Kiss M. Lajos, Szabó Mihály, Tóth Mihály, Derzsi Zoltán, Vajda Péter, Kun Sándor, Bajka István, Baranyay Máté, Nagy Sámuel, Gónczy Sámuel, Albert Zoltán, Nagy Kálmán, Tallódy Dániel, Dobos József. Elhatározták, hogy karácsony első napján Biharban, másnapján Oradeán lesz Urvacsora osztás, amelyhez a hort Tallódy Dániel, a kenyeret Gál Sándorné urnő ajánlotta fel. Végül sürgönyileg üdvözlötték dr. Boros György unitárius püspököt, a megalakulás alkalmából.

Megjelent a Pásztortűz. A Pásztortűz legutóbbi száma a következő tartalommal jelent meg: Reményik Sándor: Lidérceke. — Aprily Lajos: Denenér — foly a vér (vers). — Mohácsi Jenő: Anya és fia. — Pusztai Sándor: Első rórté (vers). — Komáromi János: Régi szombat-esték (novella). — Jékely Zoltán: Nagyvakáció (vers). — Pálffy Márton: A százéves Kalevala. — Káráz József: A penna (novella). — Jékely Zoltán: Sőhaj (vers). — Finta Gerő: Kovács Dezső emléke. — Rajka László: A nagy alapító (Bíró Vencel könyve Apor Istvánról). — fg: „Menekülés” (Czinczár Miklós regénye). — Rétyi Andor: „Fekete éveim” (Szántó György könyve). — Pusztai Sándor: Október 28. (vers). — Kónya László vers. — Vita Zsigmond: „Székely apokálypsis” (Szenczei László regénye). — Dely-Szabó Géza: Nepszokréta. A kitűnően szerkesztett szépirodalmi lap előfizetési ára egész évre 500 lej, negyedévre 140 lej. Megjelenik havonta kétszer. Megrendelhetők a következő címen: Cluj, Str. Baron L. Pop 5.

KÖZGAZDASÁG

A szőlőtörvény-javaslat ismertetése és bírálata

Közl: Dr Kaczián Kálmán.

Már harmadszor fog hozzá a román parlament törvényelőkészítő bizottsága a szőlő és bor termelését szabályozó törvény javaslatának készítéséhez és e most elkészült javaslatot a kormány még ez évben törvényre akarja emelni. E törvény különösen azon termelőket érdekli, kiknek ösfoglalkozása és kenyeret adó mestersége a szőlőszet s így különösen érdekli Erdély gazdaságosságát.

Bármennyire szabadfoglalkozás a szőlőtermelés, magasabb szempontok szükségessé teszik annak bizonyos irányítását. Hogy egyik legfőbb indokára rámutassunk: a bor- és szőlőkivitel alapelve, hogy egységesen folyjon a termelés, vagyis minden borvidék az ott legjobban termő és jövedelmező bort termeljen. Addig nincs kivétel, míg minden pincében más jellegű bor fekszik, sőt ugyanazon pincében és ahány hordó, annyi a bor ize. A külföldi kereskedők hiába ízelnek meg valamelyik árumintavásáron ügyfeleik igényeinek megfelelő bort, ha abból vagon-, sőt vonatszámra nem kaphatnak. A fogyasztó ragaszkodik a megtetszett és megszokott bor ízéhez és otthagya az olyan bortermést, hol hordónként fog a bor ize és ereje változni. Ugyane tétel áll a külföldre szánt csemege-szőlőre.

A termelésbe való beavatkozás másik fő indoka, hogy a több gondozást igénylő nemes szőlő- és borkincaikat megvédjék a lényegesen olcsóbb termelésű igénylő amerikai fajokkal, az úgynevezett direkt termőkkel szemben. Ha e hibridek terjedését hatóságilag megakadályozni nem lehet, úgy az aránytalan verseny a nemes fajták biztos pusztulásához vezet. Ez az ország bortermése hírnevének romlását és a kevesebb szőlőmunkát folytató munkanélküliség növekedését eredményezte.

A borkinca túltermesztése indokolja, hogy korlátozások a további szőlőültetés. Arra kell törekedni, hogy a jelenleg is szőlővel beültetett területek ültetésének át jobb fajokkal és ne foglaljanak el újabb területet szőlővel a mezőgazdaságból. Szabályozandó tehát az új területek beültetésének kérdése s elsősorban arra kell törekedni, hogy a tulajdon szabadrendelkezését nem korlátozza, a mezőgazdasági művelésre alkalmas sík területeknek szőlővel való beültetését akadályozza meg egy jól megszerkesztett törvény.

E törvényjavaslat azonban alapját bontó hibákban szenved. Annnyira radikális, hogy a gyakorlatban nem vihető keresztül és annyira központosító és gyámköd, hogy az egyéni kezdeményezésnek, kísértetnek még a lehetőségét is kizárja. Rendelkezéseit pedig oly szigorú és a szőlőtermelésre könnyen ráolvasható pénzbüntetésekkel hátyázza körül, hogy a termelők ostora és nem védelmezője lesz a javaslat, ha így törvényre válik.

A javaslat 1. és 2. §-a értelmében engedély nélkül csak a 25 százalékot meg nem haladó hiányok pótlása és a mezőgazdaságoknál 500 tőkért meg nem haladó kerti szőlő ültetése szabad. Minden más szőlőültetéshez a földművelésügyi minisztériumból szerzendő be az engedély.

A javaslat e rendelkezése ok nélkül megnehezíti a szőlővel beültetett területek karbantartását. A hiányok ugyan nem haladják meg a karbantartott szőlőnél a 25 százalékot, azonban régi borvidékeken különösen kiszáradnak tulajdonában van sok olyan szőlő, hol a 30-40 évet meghaladó felelőtlen szőlőkben a hiány nagyobb. A javaslat szerint az engedély a Gazdasági kamarák útján a földművelésügyi minisztériumtól kérendő. A vidéken lakó termelőnek tehát előbb a gazdasági kamara székhelyére kell utazni, kérvényezni és bizonytalan ideig várni, esetleg Bureaustiben közbenjáróval kisértettni kérvényének elintézését. Addig sem oltványokat beszerezni, gödröket megásatni nem tanácsos, míg az engedély kézében nincs s így esetleg egy évet is később az engedély késői megérkezésével.

Azzal sem segít a javaslat, hogy a 25 százalékon aluli hiányok pótlását mentesíti az engedélyezési eljárás alól, mert súlyos büntetés szakad nyakába, ha a felügyeleti hatóság közegei azt állítják, hogy a hiányok pótlásához ezekben is engedélyt kér, ha legjobb tudomása szerint a hiány nem nagyobb, mint 25 százalék.

Teljesen elegendő, ha azon területek beültetését köti engedélyhez a törvény, amelyek mezőgazdasági művelésben állanak, beültetésüket tehát a jelenlegi szőlőterületek mennyisége növekedése. Az ill. területek is aszerint lennének el-

bírálandók, hogy borvidéken, vagyis szőlőtermelő zónán fekszenek-e? Amely zóna a filoxera előtti is szőlőt termelt, vagy pedig oly sík vidéken, hol a szőlőtermelés nem foglalkozási ága a gazdálkodónak, bortermelése csak újabb keletű és a föld mezőgazdasági művelésre alkalmas. E helyeken meg kellene tagadni minden szőlőültetésre irányuló kérelmét, kivéve, ha a beültetni kívánt terület futóhomok. A javaslat azonban e tekintetben nem mond semmit, s bár ígéri, hogy a végrehajtási utasítás bővebben ki fogja fejteni e törvényjavaslat lényegét, a végrehajtási utasítástól ily lényeges kérdésben nem várhatunk sokat. Ily alapvető kérdés a törvénybe veendő fel.

A direkt termő fajok visszaszorítását a javaslat 3. §-a tárgyalja. Eszerint tilos a direkt termő fajok vesszőinek behozatala, szaporítása, azoknak ültetésénél, pótlásánál való felhasználása. A meglévő ültetések kipusztulásának siettetésére azt írja, hogy 3 év alatt a direkt termő szőlők ojtványiszőlővel átültethetők. E 3 év elteltével még az átültetést is tiltja a javaslat, amiből arra kell következtetnünk, hogy 3 év után engedély nem adható a direkt termő tőkékkel beültetett területeknek ojtványiszőlővel való átültetéséhez. Azok a területek tehát, melyek jelenleg direkt termő szőlővel vannak beültetve, 3 év után többé be nem ültethetők, ezek tehát kiesnek a szőlőterületek (szőlőzónák) sorából és azok csak mezőgazdasági művelés alatt tarthatók, esetleg gyümölcsösre ültethetők át.

A 18-20. § rendelkezik a direkt termő szőlőből készült borkokról, melyeknek tiltja más borkokkal való keverését és e borkok értékesítésénél előírja, hogy a borkok tartályain (hordó, üveg) feltüntetendő a direkt termő megjelölés.

Amilyen helyes a nemes szőlők védelme végett a direkt termő fajok visszaszorítása, oly túlszigorú a javaslat rendelkezése. A direkt termő szőlővel beültetett területek vidékenként változnak, de vannak oly borvidékek, hol igen nagy száralakban van direkt termő szőlő. Sehol nem áll oly rozsásan a szőlőgazdák helyzete, hogy 3 év alatt e területeket át tudja ültetni. Az átültetés rengeteg költséggel jár. Elmaradhatatlan a területek felforgatása. Ojtványok beszerzése, beültetése oly kiadás jelent, ami sok vidéken a terület forgalmi értékét meghaladja. Ha ehhez számítottuk, hogy 3 évig az új ültetésnél természetesen nem számíthatunk és legalább 5-6 évesnek kell lennie az ojtványiszőlőnek, amikor nemcsak az évi munkáltatás költségét fizeti vissza, de némi hasznót is hoz, könnyen beláthatjuk, hogy csak tartalék tőkével rendelkező szőlőbirtokos tehet eleget a törvényjavaslat rendelkezésének.

A javaslat mai formájában tehát a biztos anyagi pusztulásba hajtja a direkt termő szőlők tulajdonosait. 3 év alatt átültetni képtelen, 3 év múltán pedig már nem ültethet. Így kénytelen lesz felhagyni ösfoglalkozásával, a szőlészettel. A mezőgazdasághoz talán nem is ért, vagy földje kicsi ahhoz, hogy az mezőgazdasági terményhözamával eltarthassa gazdáját. Tulajdonosa tehát eladósodik, földjét kénytelen eladni s az így anyagilag tönkrement falusi lakosság vagy otthon pusztul el a nyomorúságban, vagy a városokba özőnlök be, hogy azoknak munkátlán proletár-tömegét szaporítsa.

A direkt termő területek átültetésére tehát nem 3, de 15 év idő adandó. Még ez esetben is gondoskodni kell arról, hogy nagyon olcsó ojtványiszőlővesszőhöz jusszon az, ki át akarja ültetni. Felállítandók állami szőlőojtványtelepek külön-külön az egyes szőlőzónák területén, ahol az ott legjobban díszlő szőlőfajokat szaporítsák és önköltségi áron alul bocsássák a szőlőbirtokosok rendelkezésére. Létesítendő oly alruista pénztintézet, mely e szőlők átültetéséhez szükséges költségeket mint törlesztéses kölcsönt 10-15 évre nyújtja a direkt termő területek tulajdonosainak. Legalább 5 évi adómentességben részesítendő a beültetés évtől számítva. Ily támogatásra a szőlőbirtokosoknak nem újkeletű, mert a filoxera pusztítása után az üressé vált hegyoldalak ily állami kölcsönrel és támogatással váltak ismét termőkke.

A direkt termő szőlőterületek átültetésének még üdvösebb módja lenne, ha az állam oly irányban nyújtana a gazdáknak támogatást, hogy azokból gyümölcsösöt létesítsenek. Ezzel hármas célt érhetünk el: 1. megszűnnének a di-

HÜLÉSNÉL-GRIPPÁNÁL

TESTA GYÓGYIT

Minden gyógyszerárban Kapható

rekt termő szőlők; 2. ezzel kevesebbedne az ország szőlővel beültetett területe, tehát kevesebb bort termenne, s így a termelt kevesebb bort jobb áron értékesíthetnék a gazdák; 3. növekedne az ország gyümölcsstermő területe, ami elsőrendű állami érdek. Egy javaslat kidolgozása, — mely ily módon oldaná meg a direkt termő szőlőkkel kapcsolatosan a gyümölcsstermesztés növekedését, — sokkal nagyobb szabású, mint ami e cikk keretében beilleszthető, s így ezzel bővebben nem foglalkozhatok.

benő.34-hly9aksznála srndl srudnl crdl cmfnum A törvényjavaslat 4. és 5. §-a szerint új szőlők ültetésére csak azon területeknél adható meg az engedély, melyek valamelyik szőlőtermő zónába be vannak sorozva. Viszont e zónák meghatározására a javaslat 10 évet enged a földművelésügyi minisztériumnak.

A szőlőtermő zónák meghatározását helyesnek tarthatjuk, mert ezúton akadályozható meg, hogy a nagy, de minőségére értéktelen tömegű bort termő, mezőgazdasági művelésre pedig kiválóan alkalmas területeket szőlővel beültessenek. Nem hallgathatjuk el azonban aggályunkat, hogy e borvidékek (zónák) meghatározására kiszabott 10 esztendőben rejlté hosszú határidő rejlté célokat szolgál. A bortermő vidékek pontos meghatározására fél év is elegendő, ha a kijelölést megejteni a földművelésügyi miniszter komolyan akarja. A szőlőtermő vidékeket e szakminisztériumnak már ismerni kell, legfeljebb annak pontos körülhatárolása lehet az elvégzendő feladat, ami azonban nem igényel 10 évet. Ha a javaslat mégis 10 évet engedélyez a minisztériumnak e meghatározásra, azt bizonyosan nem azért teszi, hogy a megbízott tisztviselők agyon ne dolgozzák magukat, hanem más okból. Egyik ok lehet, hogy a szőlőterületek szaporítását így akarja 10 évre megállítani, de lehet az is, hogy a mindenkori kormány politikai szempontból e hosszú terminussal akarja maga részére lekötöni az egyes borvidékek lakosságát. Mert nem utolsó értékű kortes eszköz e 10 éves terminussal gúzsba kötni a renitens választóévedeket. Megkapják borvidékük zónájának kijelölését, ha a kormánypart jelöltjét támogatják a választásokon s így megindulhat a szőlő telepítése, ellenkező esetben várjanak 10 évig. Sőt, ha e terminus-rendszer jól bevállik, úgy pár szakaszos törvény a 10 év leteltével meghosszabbíthat adhat a miniszternek. Szakemberek tudják, hogy mit jelent, ha új telepítést egy borvidéken évekig nem lehet eszközölni. A 10 év elegendő a mostoha sorsra kiszemelt borvidék leszegényítésére.

A javaslat 6. §-a szerint az új ültetések, régi szőlők átalakítása, sőt még a hiányok pótlása is csak olyan fajokkal eszközölhető, melyeket a földművelésügyi miniszter előzőleg az egyes borvidékre megállapított. E megállapítás nemcsak a nemesre, de az alanyra is kiterjed.

A javaslat ezzel akarja biztosítani az export céljából az egységes termelést. Helyes az elgondolás, sok függ azonban a kivételtől. A fajták megállapításánál nagy gondtal kell eljárni, hogy az egyes borvidékre megválasszuk az alkalmas fajtákat. Elsősorban vizsgálni kell, hogy melyek az illető vidék kedvelt fajtái, s így a meghatározásnál az illetékes gazdasági kamara és szőlőszindikátus véleménye, mint a helyi borvidéket legjobban ismerő szaktestületek véleménye nemcsak kikérendő lenne, de attól a miniszternek nem volna szabad eltérnie sem, legfeljebb korlátozhatná e szaktestületek által javasolt fajták számát. A törvényjavaslat e szaktestületeket meg sem említi.

A csemege-szőlőfajták mentesítendőek lennének e kiválasztás alól, vagyis ültethető lenne bármely csemege-szőlőfaj. Ezeknél az egyéni kezdeményezést nem kellene mekötni, mert a csemege-szőlő mind elhelyezhető és a folyton jelentkező új és újabb fajok közül a kiválasztás csak úgy eszközölhető, ha a termelők egyéni szabadsága és a kezdeményezés lehetősége mekötyve nincs.

Mindaddig azonban el kell tekinteni a meghatározott fajták követelésétől, míg a szőlőojtványiskolák kellő mennyiségben nem tudják előállítani a kijelölt fajtákat. Sőt az állam által is felállítandók lennének ily ojtványtelepek.

(Folytatom.)

Magyarok! Olvasátok és terjesztétek a legérdekesebb magyar napilapot az Erdélyi Lapok.

SPORT

Néha rosszul jár, aki óv

Universitatea — CFR 5:0 (0:0)

A megismételt őszi utolsó nemzeti bajnoki mérkőzésen nagyon belefeküdtek az egyetemisták és fölényesen győztek

A Nemzeti Bajnokság A csoportjában befejezték az őszi évadot. Vasárnap játszották le az utolsó mérkőzést. A megismételt találkozón ismét az „U” győzött. A CFR rosszul járt az órással. Először 1:0-ra veszített, most 5 gólt kapott. A mérkőzés azonban nem változtatott a táblázat állásán, a CFR maradt hatodik, az Universitatea pedig utolsó.

Clujról jelentik: Kevésszámú közönség jelenlétében Neagu bíró vezetésével játszották le az „U”-CFR mérkőzést.

Nagy irammal kezd mind a két csapat, de a nehéz pálya miatt eredmény nem születik és váltakozó játékkal telik el a felidő. Szünet után az egyetemisták fölénybe kerülnek és a visszasett CFR nem tudja megakadályozni a gólokat. Draga (2), Paunescu és Baciu révén már 4:0-ra vezetnek, amikor a bíró 11-est ítélt a CFR ellen. Nagy vita indul meg, botrányos jelenetek játszódnak le s végül Lapusneanu kiállt a kapuból és Sepsí az üres kapuba gurította az „U” utolsó gólját.

Belföldi sporteredmények

Seba-Kupa

București: Venus—Sportul Studentesc 5:1 (0:0). Góllövő: Sepi (2), Gruin (2), P. Valcov, illetve Dumitrescu.

Timișoara: Polytechnic—Electrica 2:0 (1:0). — Fortuna—Galvani 4:0 (3:0). — Svab—Juventus 7:3 (4:2). — Törekvés—Hajduk 6:1 (1:0). — Venus—Vulturii 5:1 (2:1). — Patria—SzMTE 4:1 (2:1). — Kadima—IOGT 2:1 (0:1).

Cluj: Electrica—Unirea 3:1 (3:1). — KMSC—Avram Jancu 1:0 (1:0).

Barátságos mérkőzés:

Timișoara: Kinizsi—Rapid 3:2 (2:2).

Hülföldi sporteredmények

Ausztria:

A bajnokság befejeződött, barátságos mérkőzések voltak: Admira—Rapid 4:2 (2:1). Vienna—WSC 7:1 (6:1). Wacker—Liesing 10:4 (6:4). Vorwärts—Far. AC 7:5 (4:4).

Csehszlovákia:

A Nemzeti Liga bajnoki mérkőzései: Teplice FK—Moravska Slavia 3:4 (3:1). Slavia—Prostejov 9:2 (4:0). Kladno—DSV Saanz 2:2 (0:2). SK Pilsen—Sparta 1:4 (0:2). Nachod—Bratislava 3:0 (0:0).

Olaszország:

Bologna—Alessandria 1:1. Triestina—Milan 1:0. Ambrosiana—Sampierdarena 3:0. Roma—Juventus 1:1. Fiorentina—Bari 2:2. Palermo—Brescia 3:2. Torino—Lazio 0:2. Genova—Napoli 2:2.

Németország:

Düsseldorf: IFC Nürnberg—Schalke 04 2:0 (0:0). 55.000 főnyi közönség nézte végig az első Német Kupa döntőjét, amelyet a nürnbergi csapat nyert meg a kétszeres bajnok Schalke 04 ellen.

Németország—Svédország 3:0 és 1:0. Garnisch Partenkirchenben 7000 főnyi közönség előtt győzött szombaton a német jégkorongválogatott a svédek ellen. Vasárnap ismét nyertek 1:0-ra.

Favoritgyőzelmek Magyarországon

Ragyogó játékkal hengerelt a Hungária, nehezen győzött a Ferencváros. — Kispest könnyen nyert Szeged ellen

Budapestről jelentik: Teljes forduló volt kitűzve a Magyar Nemzeti Bajnokságban, de a miskolci Újpest—Attila mérkőzés elmaradt. A csonka fordulóban a papirforma dádalmaskodott. Eredmények:

Hungária—Soroksár 5:0 (2:0). Ragyogóan játszott Sas és a kék-fehérek 6 válogatottja és félgózzal is fölényesen győztek. Góllövők: Cseh (3), Vadász (öngól) és Sas.

Ferencváros—Törekvés 2:0 (0:0). Csak a mérkőzés végén sikerült Toldi és Sárosi révén gólt szerezni a Fradinak, amelynek legjobbjá az újra formába lendülő Móré volt.

Magyarország úszói legyőzték az osztrákokat

A hőgyúszómérkőzésen az osztrákok nyertek

Budapestről jelentik: A kétnapos magyar—osztrák férfi és női úszómérkőzést kevésszámú közönség nézte végig. Szép és izgalmas küzdelem után a férfiaknál Magyarország, a nőknél Ausztria szerezte meg a győzelmet. Vasárnap Lengyel Árpád 4 p. 57.8 mp-es idővel új magyar 400 m. gyorsúszó rekordot állított fel. Végeredmény:

Férfiaknál: 1. Magyarország 30 pont. 2. Ausztria 16 pont.

Hölgyeknél: 1. Ausztria 40 pont. 2. Magyarország 21 pont.

Az úszómérkőzések után bonyolították le a Budapest—Bécs városközi vízipólómérkőzést, amelyet Budapest csapata nyert meg 7:2 (2:0) arányban. Góldobók: Németh (5), Brandy és Tarics, illetve Wondrowitz és Müller.

Hollandia—Irország 5:3 (2:3)

Dublinból jelentik: 5000 néző jelenlétében a német Bauwens bíraskodása mellett folyt le a két ország ötödik találkozója. Szünetig — szél-től támogatva — az írek vezettek, de a második felidőben a szél a hollandokat segíti, akik egymásután három gólt szereztek. Góllövők: Bakhuys (2), Van Nellen, Drok és Wels, illetve Kendrick, Donnelly és Moore.

Az első magyar gyorskorcsolyázó rekord az idén. Budapestről jelentik: A BKE első gyorskorcsolyázó háziversenyén Hidvéghy László 5 p. 12.5 mp-el új rekordot állított fel 3000 m-en (a régi rekord 5:23.6. Hidvéghy világrekord 4:49.6 Ballangrud). A rekord érdekessége, hogy ilyen korai terminuson magyar rekord még nem született.

III. ker.—Budai „11” 2:1 (0:1). A szívvel küzdő III. ker. nyerte a budai derbit. Góllövők: Fenyvesi (11-esből) és Berecz, illetve Sztanicsik.

Kispest—Szeged 3:1 (2:1). Szünet után nagy kispesti fölény. Góllövők: Ujvári, Nemes és Szabó, illetve Korányi II. (11-esből).

Phöbus—Budafok 5:1 (1:0). Könnyű győzelem. Góllövők: Törös II. Solyi, Béky, Szikár és P. Szabó, illetve Iglódy.

Boeskat—SBTC 3:3 (2:1). (Salgótarjánban). Zsengeller szünet után nagyszerű volt. Góllövők: Takács, Vágó (11-esből) és Teleki, illetve Zsengeller (3).

Ora és ékszer javítást jól és olcsón csak HASLINGER órák és ékszerész eszközök
Oradea, B-dul Regele Ferdinand No. 8.

Olasz sikerek Bécs tőr és párbajtőr bajnokságaiban

Jól szerepeltek a magyarok is, de csak a harmadik helyeket tudták megszerezni

Bécsből jelentik: Nagy érdeklődés mellett vívták le az osztrák vívóbajnokságok során a tőr és a párbajtőr-döntőit. Mindkét fegyvernemben az olaszok szereztek meg az elsőséget. Törben az olimpiai bajnok Marzi és a fiatal Purcaro között holtverseny után nehezen győzött Marzi 5:3-ra. Maszlay stílusos vívásával nagy tetszést aratott. Párbajtőrben a meglepetés a csehszlovák vívók előretörése volt. Kellemes meglepetés volt Platthy kitűnő szereplése. Részletes eredmények:

Törbajnokság: 1. Marzi (olasz) 7 győzelem. 2. Purcaro (olasz) 7 győzelem. 3. Maszlay (magyar) 5 győzelem. 4. Lyon (osztrák) 4 győzelem. 5. Schönbaunsfeld (osztrák) 4 győzelem. 6. Losert (osztrák) 4 győzelem. 7. Sudrich (osztrák) 2 győzelem. 8. Hátszeghy (magyar) 2 győzelem. 9. Ritz (osztrák) 1 győzelem.

Párbajtőr-bajnokság: 1. Agostoni (olasz) 7 győzelem. 2. Raiz (cseh) 6 és fél győzelem. 3. Platthy (magyar) 4 gy. 4. Mangiarotti (olasz) 4 győzelem. 5. Vorycek (cseh) 4 gy. 6. Frass (cseh) 3 és fél győzelem. 7. Idrányi (magyar) 2 gy. 8. Vichocky (osztrák) 1 gy.

Aprochírdetések

Aprochírdetések díja szavankint 3 le, vastagabb betűvel 6 le. Legkisebb aprochírdetés ára 30 le. (Az állásteresedőknél 33 százalékos kedvezmény) Cím a kiadóban 10 le.

Adás-vétel

Méz,

keményre cukrosodott, karácsonyra díszítéshez. 1 kg. 34 le. Józ Lajos fűszerüzletében, Str. Take Ionescu 24.

Eladó

7 lakásos ház, kitűnő karban, nagy telekkel, évi hozama 32.000 le, 200.000 leért és más kitűnő ingatlan. Juricskay, Str. Aurel Lazar No. 11 ajtó 5.

Eladó

4 lámpás telepes rádió, könyvek, 1 mázsa, 1 nagy üst. Str. Avram Jancu 6. szám.

Hülféle

Modern tisztá bőr ridikülök, eddig soha nem létezett árakért: 1000 leles bőrtáska 500 500 " " 250 250 " " 120 le. Minden elfogadható árakért. HERBST ékszeráruház, Bulevardul Regele Ferdinand 3.

Kiolvasott ujságot, folyóiratot kérünk a kórházi betegek számára. Leadható az Erdélyi Lapok kiadóhivatalában.

Hibiszkus, mályva, róza, virágo díszbokor, kitűnő Meteor-kályha eladó. Oradea, Str. Pasteur No. 75.

Gyümölcsös

bérbeadó, kb. 600 gyümölcsfával. Érdeklődni az Industria Bankban lehet. Fekete Szapalota.

Kiadás

Kiadó

két irodahelyiség a Katolikus Körben, központi fűtéssel és villatással.

3 szobás

fürdőszobas utcai lakás azonnalra kiadó Oradea, Str. Vilson 15.

Azonnal kiadó

1 vagy 2 személyre butorozott szoba ellátással vagy anélkül. Oradea, Str. Nicolae Zsige No. 7.

Központban

uri családnál utcai butorozott szoba, teljes ellátással kiadó. Cím a kiadóban.

2 szobás

előszobás, utcai lakás kiadó. Str. Vilson No. 14. Értekezni: Oradea Str. Duca No. 4.

Kiadó

elegánsan butorozott, különbejáratú udvarszoba. Pop. Str. Sagu na No. 7.

Alkalmazás

Szolid bejáróné felvétetik. Oradea, Str. Tache Ionescu 24.